

VÅR MARIN

Utges av Föreningen Marinkamraterna

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 3 2026

VÅR MARIN

Tidskrift för Riksförbundet Föreningen
Marinkamraterna

Nr 3 september 2026

Årgång 92

ISSN 3119-2572

Förbundets Högste Beskyddare:

Amiral H.M. Carl XVI Gustaf

Rikshedersordförande:

Konteramiral Johan Norlén, Marinchef

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Ingmar Elofsson – ingmar.elfsson@marinkamraterna.se

Tel: 076-800 1600

Blåportshöjden 2E, 371 56 KARLSKRONA

GRAFISK FORMGIVARE:

Thomas Engevall – thomas.engevall@marinkamraterna.se

Tel: 070-588 7589

Junibacken 9, 135 54 TYRESÖ

TRYCKERI: Multiply, Järfälla

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 250 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 80 kronor.

ANNONSER:

Kontakta redaktören eller den grafiske formgivaren alt:

E-post: annonser@marinkamraterna.se

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Öppet efter överenskommelse

Internet: www.marinkamraterna.se

Adress e-post: riks@marinkamraterna.se

Tfn via ordförande: 070-588 7589

PLUSGIRO- & BANKGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4 (plusgiro)

Stora Tratten: 827-7071 (bankgiro)

**FÖRENINGEN MARINKAMRATERNAS
RIKSFÖRBUND**

Ordförande: Konteramiral Thomas Engevall

Tel: 070-588 75 89

Vice ordförande: Örlogskapten Lars Sager

Tel: 070-811 81 02

Förbundssekreterare:

Jan Eric Knutas tel 070-672 17 62

jan.eric.knutas@gmail.com

Webansvarig/medlemsregister

Kontakt förmedlas via ordförande

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Innehållsförteckning

Ledare	3
Redaktören har ordet.....	4
Sjövärnsskårens Rikstävlingar.....	6
Återträff efter 65 år	10
Nostalgitripp med robotbåten R 142 Ystad.....	12
En tur med en sardin fiskare.....	15
Nya tidernas sjörövare	16
Välbesökt Marindag.....	19
Att kallas till Kavajhytten	23
Ankarmedalj till våra duktiga kommunikatörer	24
Nordiska fregatter	25
Kalmarsund på utfärd.....	26
Sjövärnsskårens sommarskola Muskö 3.....	28
Nordiskt marint kamratföreningsmöte.....	30
Regalskeppet Kronan – 350 år sedan explosionen ombord som ledde till fartygets förlisning.....	35
Minnesmonumentet över regalskeppet Kronan	38
Ett flytande museum väl värt ett besök och stöd.....	40
Spionens sista resa	42
Stiftelsen Militärhemmet Karlskrona.....	46
Norrtäljeföreningen besökte enslingen på skäret.....	48
Anders Högberg seglade runt jorden	50
Lokalföreningarna informerar.....	51
Födelsedagar/Vi hyllar	60
Nya medlemmar.....	61
Avlidna kamrater.....	62
Kontaktpersoner i förbundsstyrelsen och lokalföreningar	63

Omslagsbild: Den franska fregatten *Amiral Ronarc'h* på väg in till Skeppsbron för signeringsceremoni av det svenska fregattkontraktet med Naval Group. Akter om fregatten HMS *Sundsvall* och en stridsbåt. Foto: Ola Jacobsen/Försvarmakten.

Baksida: Annonser.

Fregatter och Arne Tammer

Ge mig en kvart om dagen och jag ska förändra din kropp! Vem minns inte dessa stående annonser i serietidningar av klass (typ Fantomen m.fl.) och veckopress (Året Runt, Allers m.fl.) som överöste oss på 60-talet med en atletisk Arne Tammer som lovade konkreta resultat bara man offrade 15 minuter om dagen på hans träningsprogram. Motsvarigheten finns idag också där sittande "Tai-Chi" med ungefär samma dagsdos via nätet lovar samma sak för 60-plussare som inte orkar stå.

Nu är ju inte *Vår Marin* ett forum för fysik spänst men lite träning kan ju vara bra. Dock så kom jag att tänka på Arne Tammer häromdagen under min läsning av vår medlem Lars Wedins fantastiska bok *Havet och dess strategi*. Jag har lovat Lars en rejäl recension av boken och den kommer i nummer fyra av vår tidskrift men jag kan redan nu säga att Lars har alla förutsättningar att bli havets svar på Arne Tammer. Då gällande förståelsen av vad och hur havet påverkar alla våra liv och hur man bygger upp sin marina och maritima struktur.

Lars bok är på dryga 300 sidor med text och bilder och går på ett mycket strukturerat och intressant sätt igenom varför havet är så viktigt med lagar, sjö rätt, de maritima näringarna mm, för att efter cirka 100 sidor komma in på strategibegreppet och olika uppgifter för de marina stridskrafterna.

Marint tänkande såväl internationellt som svenskt presenteras med de stora klassikerna såsom Mahan och Corbett m.fl. men även svenska dito såsom Landqvist, H:son Ericsson och Tornberg.

Stora delar av den debatt som förs kring det nyligen tecknade fregattkontraktet får här sin förklaring på ett djupare sätt. I debatten har bland annat förts fram att vi går från *Sea Denial* (havsförvägran, dvs att förvägra fienden tillträde till havet – som präglade vår tidigare tänkande) till *Sea Control* (sjökontroll, där vi och allierade styrkor ska kunna kontrollera havet för våra syften). För att det ska vara möjligt krävs fysik närvaro över tid.

Den övergripande strategin bryts ned till tolv olika marinstrategiska uppgifter alltifrån *marin närvaro* till *avgörande slag*. Till det finns kopplade kapitel om teknik som berör såväl AI som drönarfrågan samt ett kapitel om det viktigaste av allt i systemet – människan.

Boken är en utmärkt bok att läsa i kortare delar för att allt ska hinna gå in i medvetandet om vår – Marinkamraternas – miljö. Och man skulle således kunna travestera Arne Tammer och säga kring Lars bok *Havet och dess strategi*:

Ge mig en kvart om dagen och jag ska förändra hur du ser på havet, sjöfarten och marinen.

Boken borde vara obligatorisk läsning för våra politiker, helt oberoende av partitillhörighet, för att på ett bättre sätt kunna föra debatt och fatta beslut för Sveriges och alliansens bästa i marina och maritima frågor.

Boken kan köpas via Kungl. Krigsvetenskapsakademien i deras "Bookstore" och finns såväl i tryckt form som digitalt (www.kkrva.se).

En angenäm höst önskas alla medlemmar och läsare!

Thomas Engevall

Förbundsordförande

Redaktören har ordet

Nu har sommaren avverkats och hösten börjar sitt inträde. Den började för övrigt med en för oss i marinen ganska ovanlig händelse. Frankrikes president Emmanuel Macron kom till Sverige för att närvara vid undertecknandet av Sveriges köp av fyra fregatter i FDI-klassen. En affär på drygt 47 miljarder. Läsarna har säkert följt nyhetsrapporteringen om händelsen och det samarbete som både pågår med Frankrike och fördjupas de kommande åren. Det senast beställda stridsfartyget i denna storleksklass, förutom minfartyget HMS *Carlskrona*, var de fyra jagarna av Östergötland-klass 1953. Efter detta är det Visbykorvetterna som varit de större fartygen. I nästa nummer av *Vår Marin* kommer vi att närmare presentera fregatterna och hoppas att vi kan ge våra medlemmar och läsare en presentation både över fartygen och framtida uppgifter.

En annan verksamhet som faktiskt är nog så viktig och som du kan läsa om längre fram i tidskriften är Sjövärnsskårens sommarskolor och Sjövärnsskårens Rikstävling som i år genomfördes i Karlskrona. Deltagarna i de olika sommarskolorna och dess verksamhet är en viktig rekryteringsbas för inte bara för marinen utan för hela Försvarsmakten. Hundratals ungdomar deltar och de har en gedigen grund att stå på då de genomför värnplikten och förhoppningsvis sedermera fortsätter i någon form inom försvaret. Här har vi i Marinkamraterna en viktig uppgift att på olika sätt bidra till att ungdomar blir informerade om verksamheten och kanske rent av söker till sommarskolorna.

Att tidskriften du har i din hand kommer någon vecka senare än brukligt är för att vi ville rapportera om Marindagen som genomförts i Karlskrona den 5 september och i år en månad senare än tidigare år. Detta för att bättre passa in i både semesterperioder och övnings- och insatsverksamheten för marinen. Att döma av publiktillströmningen var detta ett framgångsrikt val då stora människoskaror sökte sig till området som numera är förlagt utanför marinbasens område. En viktig del är fokuset på barn och ungdomar som är en satsning med ett långt perspektiv. Frivilligorganisationerna och kamratföreningarna ges även utrymme. Längre fram i tidskriften kan du även ta del av Marindagen.

Som vanligt tar vi emot berättelser och artiklar från er medlemmar och lokalföreningar om händelser och verksamheter som har koppling till förening eller något annat av marint intresse. Kontakten med läsarna är en viktig uppgift för alla medier oavsett i vilket medielandskap de verkar i och *Vår Marin* är inget undantag. Därför är vi tacksamma för alla uppslag och bidrag. Presstopp är *10 november* för Lokalföreningarnas rapporter och *15 november* för övriga reportage. Dock är det bra ju tidigare före presstopp vi får materialet.

Trevlig läsning!

Ingmar Elofsson

Redaktör *Vår Marin*

E-post: ingmar.elfsson@marinkamraterna.se

Många intresserade sökte sig till Marindagen i Karlskrona. Även för en reporter och fotograf med viss vana att ta sig fram var det stundtals ganska svårt. Detta är givetvis bara ett gott betyg åt arrangören som lyckats. Foto: Ingmar Elofsson

En del av naturens tystnad

Våra banbrytande innovationer är en del av försvarets förmåga att inte synas eller höras – när det verkligen behövs

SAAB

| En del av Sverige

saab.com/endelav

Sjövärns kårens Rikstävlingar

Sjövärns kåren är en frivillig försvarsorganisation som erbjuder verksamhet för både vuxna och ungdomar. Sommarskolorna är en höjdpunkt varje år och hålls på fyra platser i Sverige. Under de olika åren på sommarskolan får eleverna lära sig grunderna i marint yrkesliv och Försvarsmakten, utveckla sina kunskaper och färdigheter samt ta ansvar i en grupp. Sommarskolor genomförs på Lungön (Härnösandsområdet), Muskö 1 och Muskö 2 (Stockholmsområdet), Karlskrona och Käsö (Göteborg). Muskö 3 är en speciell sommarskola som skiljer sig från de övriga genom sitt särskilda syfte att nå målgrupper som Försvarsmakten traditionellt har svårt att nå. Du kan läsa om Muskö 3 på annan plats i tidskriften.

Eleverna kan även få en utbildning i ledarskap och fortsätta vara aktiva inom organisationen under flera år. Genom Sjövärns kårens verksamhet får man möjlighet att utveckla sig själv som person, lära sig sjömanskap och navigering samt skapa långvariga vänskapsband. Verksamheten passar bäst för ungdomar som är beredda att följa regler, arbeta i grupp och trivas i en disciplinerad miljö.

Varje år genomförs också Sjövärns kårens Rikstävlingar där de fem sommarskolorna ställer upp med ett eget lag och i år var det Blekinge Sjövärns kårs tur att ordna Rikstävlingarna. Tävlingarna genomfördes helgen i månadsskiftet juli-augusti på Marinens Fritidsläger Skönstavik och Stumholmen samtidigt med Skärgårdsfesten i Karlskrona.

- Tävlingarna omfattar fem huvudgrenar, segling, livräddning, rodd, sjukvårdstjänst och patrulltävling. Patrulltävlingen omfattar sex grenar: fälttjänst sjömanskap, navigation, försvarsinformation, samband och löpning, berättar Malte Eriksson som är huvudansvarig för

Seglingen bjöd på ett rafflande tävlingsmoment där alla ville vinna men efter tre seglingar stod laget från Skönstavik som segrare.

Malte Eriksson var ansvarig för planering och genomförandet av SVK Rikstävlingar och lade ner ett grannliga arbete som gav väl genomförda tävlingar.

planeringen och genomförandet. Utöver detta utses bäst i signalering SVK och det lag som visat god laganda och gott samarbete. - Tävlade sjövärnskåristen, ett femtiotal, kom från de fem sommarskolorna från hela landet och inkvarterades på Skönstavik. - Det är ett omfattande arrangemang och planeringen har pågått en lång tid berättar Malte.

För genomförandet krävs även ett stort antal funktionärer där alla har sina speciella ansvarsområden. Säkerheten kring arrangemanget är omfattande, inte bara då vissa grenar genomförs i vattnet, utan då även deltagarna är förlagda och vistas på militärt område. Verksamheten genomförs som traditionell militär verksamhet med vaktjänst, vakthavande befäl med vaktkvarter, eld- och kvällsrunder, kvällsrengöring, uppställningar, avlämningar, sjukanmälningar, hissande och halande av flaggan och en rad annat vilket säkert är välkänt för många av läsarna från egen militärtjänstgöring. Notera

Till vänster: Verksamheten följer vanlig militär rutin med uppställningar, avlämningar, inspektioner etc. Säkerheten är alltid i främsta rummet och här är övervakningen vid livräddningsmomentet som vanns av Muskö 2.

Till höger: Terränglöpning på Stumholmen i en anrik marinmiljö och påhejade av både lagkamrater och turister.

även att mobiltelefoner inte får användas under dagtid och samlas in.

Tävlingarna startade under första dagen med rodd, sjukvård, vissa grenar i patrulltävlan och livräddning samt segling ute vid Skönstavik. De olika lagen gick in med full kraft och de som inte var direkt engagerade i någon av deltävlingarna utgjorde en högljudd hejarlack.

Rodden genomfördes i klassiska valbåtar, även kallade tioruggare, då besättningen är tio roddare och en rorsman. En valbåt väger runt två ton, är drygt åtta meter lång och lite över två meter bred. Det krävs både styrka och vana för att ro och få upp farten. Det var ganska vindstilla den aktuella tävlingsdagen, vilket inte hör till vanligheten i området, men det var ändå ett styvt arbete. Laget från Lungön segrade men vid prisutdelningen på Stumholmen hade tyvärr några fått åka hem med ett tidigare tåg.

Efter rodden stod livräddning på programmet och livräddningstävlingen omfattar simning, styrka, snabb-

het och livräddningsteknik. En krävande tävling som genomförs direkt i havet, varför tävlande utsätts vad havet för dagen bjuder på. Säkerhetsarrangemangen är rigorösa och två till tre båtar övervakar simmarna och personal finns även på bryggorna redo att ingripa. Segrare i denna gren blev laget Muskö 2.

Seglingstävlingen blev ett fartfyllt race som omfattade tre runder med start för varje runda och där de fem båtarna med två besättningsmän i varje kämpade hårt och stiltjen från förmiddagen var bildligt talat bortblåst. Det blev den jämnaste grenen. Reglerna är många och speciella då det gäller skyldigheten att väja och annat som kan avgöra hur väl vinden utnyttjas av seglarna. En särskild tävlingskommitté fick ta hand om ett par protester som lämnats in. Det tyder egentligen mest på att deltagarna kämpar väl och så klart vill alla vinna. Här gäller regelboken och efter ett grannliga arbete kunde en segrare utses. Efter ett noggrant arbete från tävlingskommittén stod laget från Karlskrona som slutlig segrare.

En lika viktig del som de tävlande är funktionärerna och ett 25-tal ställde upp hela helgen och såg till att allting flöt på med militär precision.

Lungölaget: Bakre raden Raoul Wernstedt, Marlon Näslund, Zoë Örn, Alice Gren Tivelius, Zacharias Gustavsson och Lev Shalimov. Främre raden Amanda Brann, Aina Jontén, Vitalii Samoilenko, och Dolores Humble.

Laget på hemmaplan, Skönstavik, efter sjömanskapsmomentet på Stumholmen. Bakre raden: Oskar Lundblad, Selma Ortega, Sofia Österstad, Wilhelm von Essen, Oliver Reimer och Elmer Larsson. Främre raden Rebecka Håkansson och Caya Ramsnaes.

Stolta simmare från Muskö 2 tar emot sitt pris. (Tyvärr hade en del fått lämna tidigare för att komma med olika förbindelser).

Fem delgrenar ingår i patrulltävlan och omfattar fälttjänst, sjömanskap, navigation teori, försvarsinformation och signalering och de genomfördes på Skönstavik och Stumholmen i Karlskrona. I signaleringen koras även den bästa signalisten och SVK mästare blev Dolores Humble från Lungön. Resultaten från de fem delgrenarna i patrulltävlan vägs samman och slutlig segrare blev Muskö Lag 2.

Sista tävlingsmomentet var terränglöpning och det var en runda runt hela Stumholmen där lagen blev ivrigt påhejade av både sina egna supportrar och turister. Det är en lagtävling och hela laget måste passera målet oavsett om någon skulle hamna långt efter. Efter den avslutande terränglöpningen var det dags för prisutdelning. Alla priser är vandringspriser och lagen får som sig bör sitt lagnamn ingraverat tillsammans med årtal och deltagarna får alla en varsin jetong.

Det är mycket resultat att hålla reda på och på plats bakom prisbordet höll John Fritsch ett vakande öga och som även medlem i tävlingsjuryn har John lång erfarenhet av poängsammansättning. Denna är ganska omfattande då sammanlagt tio olika tävlingar genomförs.

Hur ser då deltagarna, eleverna i Sjövarnskåren, på tävlingarna och här är två röster från Lungöns lag:

Alice Gren Tivelius:

- Rikstävlingarna i Karlskrona var en minnesvärd helg. Efter en lång dag av försenade och inställda tåg var vi äntligen framme i Skönstavik. Första kvällen var lugn och fridfull och det var härligt att träffa kompisarna igen. Alla var riktigt taggade inför tävlingarna som väntade. Första dagen tävlade vi i bland annat i segling, livräddning och rodd vilket vi alla hade kunskaper om från sommarskolan på Lungön, men konkurrensen var hård och resultaten blandade. Dagen avslutades med starten på patrulltävlan som bland annat innehöll teoretiskt prov i navigation och sjukvård. Dag 2 började med tidig transport till vackra Stumholmen där Rikstävlingarna skulle avgöras. På agendan stod bland annat morsesignalering samt löpning och det var verkligen spännande in i det sista. Efter två dagar av kämpande stod det klart att lag Lungön vinner rodden, morsesignaleringen, bästa lagsamarbete samt hamnar på en tredjeplats i tävlingen. Rikstävlingarna har gett mig flera fina minnen och erfarenheter och det var riktigt kul att få träffa andra ungdomar från andra delar av landet, samt att få se Skönstavik och Karlskrona.

Vid prisbordet. John Fritsch är en av veteranerna i SVK och jurymedlem och har även lång erfarenhet av poängsammanställning.

Vitalii Samoilenko:

- Rikstävlingarna var en av de roligaste aktiviteterna jag har gjort under sommaren. Vi tävlade i rodd, livräddning, sjömanskap, signalering, segling och sjukvård. Var enda en av grenarna krävde samarbete mellan individerna i laget som var vi från Lungön. Det var kul att träffa andra sjövarnsskårlister från andra kårer och lära känna dem. Det var en lärorik period i mitt liv och jag tror inte att jag kommer uppleva något liknande ofta.

Malte Eriksson sammanfattar:

- För att vi skulle kunna genomföra hela arrangemanget krävdes en stor mängd funktionärer och då inte minst för att klara ut säkerheten säger Malte Eriksson, ett stort tack till dem alla. - Vi vill även tacka Marinens Fritidsläger Skönstavig för att vi fick utnyttja lägret och lägerchefen Mattias Holm löste alla problem. - Som vanligt är maten en viktig del och det löstes galant med hjälp av Militärrestaurangen på Trolle och Marinmuseet då vi var på Stumholmen. Med god hjälp från Riksförbundet och inte minst alla deltagarna blev det en fin tävling. Stort tack till er alla säger Malte Eriksson.

Placeringar totalt

1. Skönstavig, Karlskrona
2. Muskö Lag 2
3. Känsö, Göteborg och Lungön Härnösand
4. Muskö Lag 1

För god laganda och gott samarbete:

Lag Lungön Härnösand.

Den bäste signalisten och SVK mästare blev Dolores Humble från Lungö och här med vandringspriset.

Text och samtliga foton: Ingmar Elofsson

Återträff efter 65 år

Det är en solig och varm försommardag och åtta idag mogna män har samlats vid Marinmuseum för att komma ihåg att det är 65 år sedan de började som befäls-elever i flottan. I april 1961 gick de in genom grinden till bataljon Trolle och de var då tjugo år eller några år yngre då det fanns möjlighet att börja som befälslev redan som 16-åring. Efter 65 år samlas åter åtta av de 21 elever som antogs som eldare i flottan vid denna antagning. De har träffats vart femte år de senaste decennierna, det finns fler än de åtta församlade som gärna vill vara med, men av olika anledningar inte har möjligheter. Vid vissa av träffarna har även fruarna deltagit.

- Träffarna är tre dagar och vi bor ute på Skönstavik där vi för övrigt tillbringade flera helger under vår tid som befälslever berättar Per Olof Wallenberg som organiserat träffen. Vid den tiden var lördag halv arbetsdag och det fanns inga förmåner i form av fria hemresor och eftersom många kom från Mellansverige och även norrut var det praktiskt omöjligt.

Eldare i flottan var en befattning för maskinpersonal som arbetade med fartygets ångpannor och maskineri. Rollen försvann i takt med att flottans fartyg övergick till dieselmotorer och gasturbiner. – Den dagliga utbildningen på Trolle började med en rejäl löprunda innan det blev dags för utbildning berättar Lars-Erik Blomqvist. – Utbildningens första del var vad som kallades allmän militärutbildning som har likheter med idag då den innehöll exercis, skjutövningar, sjukvård och mycket annat. - Utbildningen på Trolle varade över sommaren och lite till. Sedan blev det utbildning för oss eldare på Berga Örlogsskolor från oktober till december berättar Kent Melander. Kent för sin del studerade vidare till gymnasieingenjör och fortsatte i flottan.

1961 började de i flottan som eldare. Fr.v. Bo Nilsson, Lars-Erik Blomqvist, Hasse Odden, Kent Melander, Lennart Rydberg, Eddie Martinsson (sittande), Per-Olof Wallenberg och Rolf Kjellberg. Foto Ingmar Elofsson.

I tjänsten ingick även att bemanna och arbeta i jagarnas maskinrum. Här maskinrummet på jagaren Visby. Bilden är från år 1944. Foto: Fotograf okänd. Marinens Pressdetalj/MPD. Sjöhistoriska museet. Fo88870A

De första sjötjänsterna var på stadsjagarna och då i pannrummet. Här stadsjagarna Kalmar och Visby byggda år 1943-1944. Foto: Fotograf okänd. Marinens Pressdetalj/MPD. Sjöhistoriska museet Fo196551.

- Därefter blev det sjötjänst och då i pannrummet och som regel på någon av stadsjagarna och vi var då 2.klassens sjömän med ett streck under yrkesbeteckningen som var en propeller. - Vi var ju kaniner som befälseleverna allmänt kallades. "Kanin" är en klassisk sjömansslang för en yngre elev, aspirant eller nyanställd inom flottan.

- Efter sjötjänsten blev vi så småningom korpraler och började på furirskolan säger Hasse Odeen. - På furirskolan blandades de olika yrkesgrenarna i klasserna och både militära och civila ämnen stod på schemat. - Dagen på furirskolan började med den obligatoriska språngmarschen även här. Efter furirskolan blev det åter sjötjänst och då som furir var befattningen pannrumsbefälhavare. - I tjänsten ingick även en rad andra uppgifter och ett av dem var att bemanna i maskinrummet berättar Lars-Erik Blomqvist som var en av dem som fortsatte maskintjänsten i flottan. - En av de sista sjötjänsterna var som maskinchef på kustminsveparna berättar Lars-Erik, mest känd som "Blomman", och efter detta blev det stabstjänst på marinbasen i Karlskrona.

- Flera av oss slutade och gick över till civil verksamhet berättar Lennart Rydberg. En del direkt efter de kontrakterade 18 månaderna och en del efter ett antal år. - För min del så slutade jag och läste sedan tre år på Sjöbefälsskolorna i Kalmar och Malmö och arbetade i handelsflottan som maskinchef och en del andra jobb.

Bland de som sökte sig till en civil karriär finns en rad olika yrken representerade och Rolf Kjellberg från Södertälje berättar att han efter tjänsten i flottan arbetat inom verkstadsbranschen i olika chefspositioner. Bo Nilsson slutade efter några år och arbetade som ingenjör vid Vattenfall. Detta visar på att utbildningen och tjänstgöringen i flottan och Försvaret värdesattes högt i det civila och gör det alltför lätt. De som fortsatte i flottan

riktade in sig på olika specialtjänster som tungdykare, utbildning och en rad andra olika grenar som finns inom flottan.

Den första träffen genomfördes 2002 och har sedan dess genomförts vart femte år med lite uppehåll under pandemin. - Ett av åren genomförde vi träffen på Tallinnfärjan annars har vi hållit till i Karlskrona och botten och liksom i år på Skönstavik berättar de verkliga veteranerna i flottan som kan se tillbaka på en start i livet för 65 år sedan. Hälften av deltagarna är för övrigt medlemmar i Marinkamraterna och ser vår tidskrift som ett sätt att följa utvecklingen i marinen.

Text: Ingmar Elofsson

Jagarbeståndet var fortfarande stort 1961 och omfattade följande:

Östergötland
Södermanland
Hälsingland
Gästrikland (Levererade 1958-59).

Halland
Småland (Levererade 1955-56).

Öland
Uppland (Levererade 1947-48).

Visby
Kalmar
Hälsingborg
Sundsvall (Levererade 1943-44).

Sammanlagt 12 jagare i åldersläget två till 17 år.

Utöver detta hade flottan två kryssare och 12 fregatter, sammanlagt 26 större ytstridsfartyg 1961 och totalt redovisas omkring 140 stridsfartyg och runt ett tjugotal trängfartyg. Källa Örlogsboken 1961.

Nostalgitripp med robotbåten R 142 Ystad

Före detta robotbåten HMS *Ystad* (R 142) är trots sina 50 år, bortsett från bestyckningen, i fullt funktionsdugligt skick och interiören är i princip likadan som då hon togs ur tjänst 2005 efter 29 års tjänst. Föreningen Svenska Robotbåtar, FSvR, är en ideell organisation med syfte att bevara en robotbåt i sitt originalskick, så långt som det är praktiskt och ekonomiskt möjligt. Föreningen, FSvR, har ett avtal med Statens maritima och transporthistoriska museer att driva f.d. robotbåten *Ystad* som ett levande museifartyg.

I detta arbete ingår att köra fartyget, utbilda besättningar och underhållspersonal, sköta underhållet, samla och bevara dokument, manualer och bilder om fartygstypen samt sprida information och kunskap till allmänheten. Verksamheten erhåller inga statliga bidrag utan finansieras helt genom donationer och betalda rundturer och så givetvis mängder av ideella arbetstimmar av föreningen och dess medlemmar.

I ett led att få ekonomi i verksamheten genomförs ett antal resor och under augusti i år besöktes Kalmar, Karlskrona, Malmö och Köpenhamn och under besöket fanns det möjlighet att följa med på en resa. Intresset var stort, i Karlskrona genomfördes tre fullbokade turer. Med Johnny Lund som fartygschef, eller befälhavare som kanske är en mer korrekt benämning eftersom fartyget idag är ett civilt passagerarfartyg, fick passagerarna känna på att åka med en riktig stridsmaskin. Att vara passagerarfartyg innebär i fråga om behörighet för besättningen att en rad bestämmelser för kommersiell passagerartrafik ska följas och dessa är lika oavsett om det är ett megakryssningsfartyg eller robotbåten *Ystad*. Därför används inte heller beteckningen HMS före *Ystad* då HMS endast får användas för örlogsfartyg.

Efter avprickning på passageralistan, säkerhetsgenomgång och påtagning av flytvästar, vilka under resan bärs av alla passagerare och den del av besättningen som arbetar på däck. Vi kastar loss från T 38:s förtöjningsplats på östra sidan av Marinmuseet och så bär det av ut mot Yttre Redden i Karlskrona. Förutom mig själv fanns det flera bland passagerarna som tjänstgjort ombord som befäl eller värnpliktig.

Givetvis tillbringade jag turen på bryggan och signalbryggan akter om styrhytten. Det var en märklig känsla att efter många årtionden senare åter få känna farten och emellan åter den lite speciella känslan och lukten från gasturbinerna när de närmare 15 000 hästkrafterna drog igång och 50-åringen lätt kom upp i 37

Ystad kom lätt upp i 37 knop och personligen tror jag att man nog kan pressa upp henne ett par knop till. Fina höstdagar med kall luft var det inte ovanligt att de kunde komma upp i 42 knop och säkert lite till.

T.v. En klassisk bild från en robotbåt, fartygschefen i det här fallet Johnny Lund, och manöverofficeren förtöjer och maskinmanövrar och kommunikation med förtöjningspersonal på däck sker via interkom. På bilden till höger syns rorgängaren på babordssidan och i centerlinjen Manöverofficeren (ManO) som framför fartyget. Konsolen i mitten är för att vid behov kunna reglera de tre gasturbinerna från bryggan, normalt sker dock manövern av gasturbinerna i maskincentralen på order från ManO.

knop. Fartygschefen Johnny Lund och hans besättning gav säkert passagerarna en oförglömlig upplevelse. Johnny har en lång erfarenhet som sjöofficer och lång sjötjänst ombord i örlogsfartyg och även som fartygschef på dåvarande HMS *Ystad*.

Under åren 1971 till 1976 levererades de tolv robotbåtarna till flottan och då som torpedbåtar. Från 1982 fram till 1984 uppgraderades de till robotbåtar och utrustades med robot 15 och nyare avancerad eldledning. Vapenlasten var åtta robotar, två 53 cm torpedtuber och en 57 mm allmålskanon och hon är även utrustad med räls för min- och sjunkbombsfällning. I förhållande till sin storlek och med fart runt 40 knop var de slagkraftiga enheter.

Uppgifterna i fred för robotbåtarna var bevakning och avancerade spaningsuppdrag. Under ubåtsjakterna

tjänstgjorde fartygen som bombfartyg och ledningsfartyg för ubåtsjaktstyrkan.

Uppgifterna i krig var i invasionsförsvaret och att snabbt slå mot fientliga fartygsförband i Östersjön innan dessa nådde svenska kusten. Med sin moderna stridsledning, beväpning och fartresurser utgjorde de ett

Peter Nilsson som deltog i turen har tjänstgjort ombord i robotbåtarna under flera år och då som Pjäsbefälhavare, PB, vilket innebär att han var ansvarig för artilleriet ombord.

Göran Lindahl har under många år forskat om robotbåtarna på en bred basis och kommer senare under hösten att mer i detalj presentera sitt arbete. På fotot syns sex robotbåtar förtöjda på Horsfjärden vid Berganäs söder om Stockholm.

Tommy Johansson har tjänstgjort vid robotbåtsförbanden under många år och varit behjälplig med artilleriet ombord och tillbringat mycket tid till sjöss med robotbåtarna.

allvarligt hot mot en större och kanske starkare motståndare.

Vi träffar några av passagerarna under turen och en av dem är Tommy Johansson som även är sekreterare i Marinkamraterna i Karlskrona. Tommy har tjänstgjort som artillerireparationsofficer, ArtrepO, på underhållsenheten för robotbåtarna, allmänt kallat laget, och därigenom varit ombord på i stort sett alla tolv robotbåtarna.

- Jobbet innebär att jag hjälpte till då materielen inte fungerade på avsett sätt, och då nya besättningar kom ombord i fartygen och behövde hjälp stöttade jag dem berättar Tommy.

- Sedan har jag genomfört ett stort antal V0 skjutningar vilka syftade till att mäta utgångshastigheten på projektilen på kanonen vilket i sin tur talade om slitaget på eldröret fortsätter Tommy. - Ett trevligt arbete och fina besättningar på alla robotbåtarna och under tre år hade jag jobbet på Gälöbasen som är *Ystads* hemmahamn och ytterligare tre år på Karlskronadivisionen.

Efter en färtfylld tur på Yttre Redden förtöjer vi åter vid Marinmuseum och ett nytt förväntansfullt gäng står på kajen för att följa med på en tur. Vi kan konstatera tack vare många entusiaster och ett målmedvetet och seriöst arbete har Föreningen Svenska Robotbåtar och säkert många andra, lyckats bevara en del av den svenska marinens historia på ett inte helt vanligt men speciellt sätt. *Ystad* K-märktes år 2018 vilket är ett erkännande och inte minst ett lagligt skydd för ett fartyg med ett kulturhistoriskt värde.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Läs mer på www.robotbatar.se

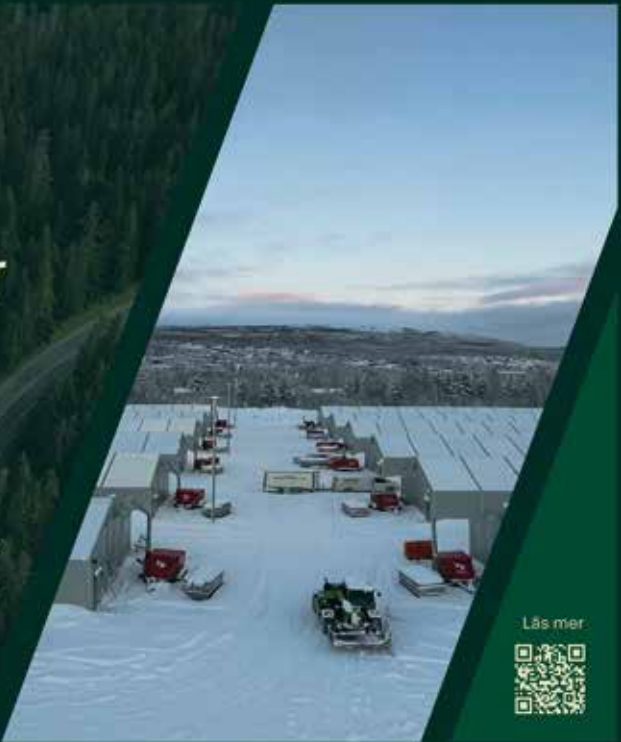

Nordic Way
Services

Helhetslösningar inom logistiktjänster för värdlandsstöd

Nordic Way Services levererar sömlösa helhetslösningar inom logistiktjänster för värdlandsstöd i Norden och Baltikum. Vi frigör militära resurser och stärker totalförsvarets uthållighet genom att planera och koordinera allierade styrkors logistikbehov i fred, kris, höjd beredskap och i krig.

TOTAL DEFENCE - LOGISTICS - COORDINATION

Läs mer

En tur med en sardin fiskare

I vår reportageserie om fartyg och annat från förr som har en marin koppling och vad som kallas "i drift" har vi nu ställt kompassen till västkusten och Varberg.

Marin(matroserna)kamraterna i Varberg redo för seglats. Stående till vänster i hatt, skepparen Göran Nordbladh. Ner till höger, Karl Henrik Weddig, Olle Erixon, Gunnar Dahlberg, Hans Marcus, Pär Carlsson, Ulf Borgman, ordf Christian Weddig och Kai Sundberg. T.h. En stilla färd på Kattegatt, senare blev det betydligt blåsigare ...

Arwen är en fransk sardin fiskebåt byggd i Varberg. Marinkamraterna i Varberg var med på en seglats, hamnen Varberg till fiskeläget Träslövsläge, där till kaj med ett lunchuppehåll.

Solen var med oss, men vid hemfärden "skojade" saltstänkta Kattegatt och "bjöd upp till dans i nordan med 14 meter/sekund, men *Arwen* valsade så fint bland vågorna". Besättningen jobbade duktigt med att sätta segel och hålla "snubbelfritt" under ledning av skepparen Göran Nordbladh som gav oss i besättningen tydliga order.

Arwen är en kopia av en fransk "fishing lugger" och det svenska namnet är logger vilket är ett segelfartyg som definieras av dess rigg, där det används ett luggsegel på alla sina master. Den här båttypen var mycket vanlig i fiskesamhällena i Bretagne och Normandie under 1800-talet och i början av 1900-talet. Luggers användes flitigt även som arbetsfarkoster, särskilt utanför Frankrikes, England, Irland och Skottlands kuster.

I Varberg bildade ett fyrtiotal entusiaster år 2003 en förening med ambitionen att bygga en båt så nära originaltypen som möjligt. Upprinnelsen till idén var beundran av en modell i skala 1:25, samt nautiska böcker och tidskrifter från Frankrike. Någon färdig ritning har inte använts, utan hon är byggd på skisser av spantrutor från böcker och med "fri hand och känsla för goda linjer".

Efter fyra år var båten klar. Med skrov i glasfiberarmerad plast över Divinycell, med nyhuggna master från Hallands inland och traditionell loggertrigg sjösattes *Arwen* 2007. Vi har seglat henne varje tisdag i Varberg under somrarna sedan dess. Längre färder har gått till Anholt, runt Själland och till Bohuslän. Hon seglar fantastiskt bra för att vara en sådan gammal konstruktion. Tar sjön fint, bär sina segel väl och är lätt att reva. Bäst på halvvind och slör förstås, men tar också hyfsad höjd på kryssen.

Text och foto: Lennart Ingeltun

Nya tidernas sjörövare

Foto: Fotograf okänd/Marinmuseum MM10249

En dag i våras fick jag ett telefonsamtal från Danmark. En artig tjej som talade en mälardalsdialekt på ett sådant där snabbt, snubblande sätt som unga tjejer gör i dag. Hon meddelade att hon var jurist och jobbade på en agentur som företrädde en svensk nyhetsbyrå. Hon frågade om vi hade tillstånd att visa en viss bild på vår hemsida? Mitt svar blev kort. Det ska jag undersöka!

Efter några veckor fick Marinkamraterna i Ängelholm ett mejl som var ”vänligt men hotfullt”. Man bifogade en bild på U137 stående på Torumskär och påstod att bilden tillhörde TT och att vi olovligen hade lagt ut den på vår hemsida. Man krävde omedelbart betalning, 3.350:- för att vi hade utfört denna olovliga handling. Efter några veckor kom ett hotfullare mejl och en information om att nu hade, på grund av administrativa kostnader kravet höjts till 3.410:-.

Jag bestred kravet, med motivering:

Vi är en fattig pensionärsförening med endast 67 medlemmar. Vi har en hemsida där vi lägger ut bland en del annat kommande arrangemang. Vi har ingen utbildning i datorhandhavande, och har på grund av vår höga ålder inte förstått att om man plockar bilder från nätet så kan det kosta pengar.

Vår hemsida har en ovanligt låg besöksfrekvens, endast några få besökare/vecka (vi ser dock en pik i månadsskiftet april/maj i år då troligtvis någon AI-robot varit inne och scannat av och spionerat på vår hemsida). Denna låga besöksfrekvens betyder att publiceringen ej nämnvärt kan skada Er uppdragsgivare!

Vi vet också att det finns tusentals bilder av U137 (liknande den som ni anser vara så värdefull). Hade vi lånat en likvärdig av Försvarsmakten hade dom med glädje tillhandahållit en sådan bild utan kostnad.

Bilden är dessutom 45 år gammal och har inget nyhetsvärde i dag. Dessutom har vi ej använt den i kommersiellt syfte!!! Vi menar att skadan för Er uppdragsgivare är marginell och minimal.

Med ovanstående motivering bestrider vi Ert oskäligt höga krav på 3.350:- !

Svaret som kom efter tre veckor var att man hade i dialog med sin uppdragsgivare sänkt kravet till 2.000:-, men om inte betalning gjordes inom 14 dagar så skulle fallet om upphovsrätt överlämnas till domstol. Vi kan ju fortsätta ”spela poker” men vi väljer nu att betala dessa ”dessa sura pengar”.

Bakgrund: Vår medlem Bosse Cederholm höll ett intressant föredrag om U137 i fjor våras. Vi hade ingen utbildad webmaster i föreningen då, så jag lade ut info på vår hemsida om föredraget och plockade en bild från nätet som tydligen tillhörde Tidningarnas Telegrambyrå TT.

Jag är medveten om att vi har gjort fel och inte haft någon licens på denna bild. Men jag undrar om ledningen för TT känner till att deras agent håller på att jaga "småskurkar" och skinna dom på pengar. För agenten är det tydligen en affärsidé och överlevnad, men jag tror att TT skulle kunna överleva utan denna gråzon till modernt sjöröveri.

Bertil Lundvall

MARINKAMRATERNA i NV Skåne

Ängelholm

Redaktionen kommentar:

Att hämta bilder på nätet är vanskligt vilket Bertil fått erfara och därmed tvingats "lösa ut sig" med föreningens knappa medel. Det är därför bäst att helt låta bli att använda sådana bilder. Det finns företag som jobbar med att spåra bilder och troligtvis är bilden "märkt" på något sätt med ägarens initialer så den är lätt att skanna av enligt uppgift från branschen. Troligtvis har firman ett uppdrag och jag vet att större internationella mediebolag arbetar på detta sätt.

På "Digitalt museum" finns tusentals bilder där de flesta är gratis för publicering. Exempelvis så är bilden på U137 på föregående sida fri att publicera om följande anges:

Foto: Fotograf okänd/Marinmuseum MM10249

Det framgår också på "Digitalt museum" att följande är tillåtet när det gäller bilden:

Dela — kopiera och vidare distribuera materialet oavsett medium eller format för alla ändamål, även kommersiellt.

Bearbeta — remixa, transformera, och bygg vidare på materialet för alla ändamål, även kommersiellt.

De bilder som finns på Försvarsmaktens hemsida går också att använda i vår verksamhet. Detta gäller under förutsättning att källa (*Försvarsmakten*) och fotograf (*aktuellt namn*) anges i direkt anslutning till respektive bild. Andra länders försvarsmakter har oftast samma filosofi men det är bäst att kontrollera det innan sådana bilder används.

Ytterligare en bra källa med fria bilder/kartor är "Wikimedia Commons" där bilder märkta med "Public Domain" är fria att använda om källan anges på det sätt som beskrivs vid respektive bild/karta.

Ingmar Elofsson

Redaktör och ansvarig utgivare för *Vår Marin*

Hotell Drottning Victorias Örlogshem

Bo som en Drottning men betala som en sjöman.

Du som tillhör Försvarsmakten och någon av alla dess frivilligorganisationer är extra välkommen, det är för dig vi finns till.

Vi är ett litet familjärt hotell på ett av de bästa lägena i Stockholm. Vi erbjuder flera olika rumstyper, enkel, dubbel till sviter. Frukost och gratis wifi ingår.

FIBEROPTIK FÖR TAKTISK KOMMUNIKATION

Vi levererar taktiska kommunikationslösningar baserade på fiberoptik. Våra högkvalitativa lösningar ger dig möjlighet att leda med kontroll – med vetskapen om att din data alltid är säkert skyddad, även i de tuffaste marina miljöer.

Leverantör till Försvarsmakten sedan 1988.

micropol.com

VI UTVECKLAR SVERIGES FÖRSVAR

Vi värnar om vår demokrati och vår gemensamma frihet. Därför utvecklar våra team innovativa, robusta produkter och system som stärker Sveriges försvar och skyddar våra kritiska samhällsfunktioner.

Läs mer på Svekon.se

LÄS MER PÅ SVEKON.SE

SVEKON
för en bättre morgondag

FÖLJ OSS PÅ LINKEDIN

Välbesökt Marindag

Marindagen genomförs vartannat år och en mängd besökare hade sökt sig till Karlskrona och området som är sedan ett några år tillbaka är runt Amiralitetskyrkan, Auroraparken, Trolle båthamn och Kungsplan och en bit bort mot länsresidenset. Här fick besökaren mycket i marin väg att ta del av och även mycket annat som har koppling till Försvarsmakten där försvarsindustrin och frivilligorganisationerna är ett viktigt inslag.

En viktig del av Marindagen är att möta ungdomar och barn. Besökarna fick prova på att bära skyddsväst, vapen och en rejäl packning vilket är ett bra test för en eventuell framtida värnplikt. För de allra minsta finns hinderbana, ansiktsmålning och mycket annat. För den som ville ha en stunds lugn och ro fanns det möjlighet att besöka Amiralitetskyrkan få en kopp kaffe.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Ställföreträdande marinchefen brigadgeneral Fredrik Herlitz och marinförvaltaren Ingeborg Clementsson vid ett av basbataljonens fordon.

Marinbaschefen kommendör Martin Göth hälsar besökarna välkomna till Marindagen. Marinens ungdomsmusikkår till höger.

Alice Tönnerborg från Mörrum provade på att bära skyddsväst och vapen.

Rad för rad – vänster till höger

1. Att prova på att bära en fullpackad ryggsäck var en möjlighet många provade på med varierande resultat.
2. Svenska Blå Stjärnan var på plats. Svenska Blå Stjärnan har samhällets uppdrag att ta hand om djur vid kriser, katastrofer, utbrott av smitta och andra händelser som kan drabba djuren. En av arbetsuppgifterna var att ta hand om flyktingar och hjälpa dem att fylla i en djurägardeklaration med information om djuren. Här fick barnen möjlighet att bygga en egen käpphäst.
3. Här får blivande helikopterpiloter möjlighet att prova på hjälmen under överinseende av föräldrar.
4. Som vanligt var det den något ovanliga fiskedammen som tilldrog störst intresse bland barnen som kunde fiska upp nyckelband och sedan fick de ett block att fästa vid den. Mycket uppskattat.
5. Även moderna sjöminor förevisades. Sjöminor används även vid den pågående konflikten i Hormuzundet.

6. Här fanns möjlighet att prova på både skyddsväst, vapen och hjälm. Ännu fler fotograferande föräldrar.
7. De båda sjuksköterskorna Magda Sanomierska och Caroline Sternevi fanns till hands om något skulle inträffa, vilket det faktiskt inte gjorde

Rad för rad – vänster till höger

1. Marinkamraterna i Karlskrona tillsammans med KA2 kamratförening hade många besökare i sitt gemensamma tält.

2. Sjömanskap för ungdomar här kastågskastning och till höger den speciella hinderbanan.

3. Mycket av verksamheten riktade sig till ungdomar och barn. Här målas det i Marinens målarbok.

4. Saab har tecknat ett kontrakt med Försvarets materielverk för en större obemannad undervattensfarkost, Large Uncrewed Undersea Vehicle, LUUV. Målet med projektet, som leds av FMV, är att utveckla ett koncept för ett större obemannad undervattensfarkost.

5. Ubåtsflottiljen ordnade med en ubåtstatuering för den som så önskade vilket var många. Här en nöjd besökare som fått sin snabbtatuering.

6. Tredje helikopterskvadronen genomförde vinschning på korvetten Visby.

Kliv rakt in i det svenska sjöförsvarets
500-åriga historia. Upplev äkta föremål,
berättelser och möten med människor
från 1522 till våra dagar.

MARINMUSEUM
KARLSKRONA

”ALLTID PÅ VAKT”

Vi utvecklar och producerar passiva och autonoma sensorsystem TMM, Taktiskt Modulärt Marksensorsystem bidrar med unik underrättelseförmåga, utökar stridsvärdet och skapar förmåga att agera på förhand.

UPPTÄCK TMM

www.exensor.com

FÖLJ OSS PÅ LINKEDIN

Att kallas till Kavajhytten

”Kavajhytten” är ett uttryck som i dag förekommer, inte bara i flottan där det har sitt ursprung, utan som har spritt sig till både armén och flygvapnet. Jag vill nog påstå att det är ytterst få, om ens någon inklusive Chat GPT, som har en aning om varifrån uttrycket kommer. Som regel menar man dock helt riktigt att det handlar om att bli kallad till närmaste befäls eller i värsta fall till chefens hytt/rum för att få en uppsträckning/tillrättavisning.

Jag tror mig veta att första gången som en beskrivning av uttryckets innebörd sattes på pränt var 1938 i Prins Wilhelms bok *Alle mans katt* (titeln är ett kommando från segelfartygstiden för att bemanna kattginnan i syfte att hissa ankaret upp under kranbalken). Prins Wilhelm gick till sjöss som 13-åring år 1897 och mönstrade ombord på ångkorvetten *Freja*. Han beskriver i boken fartygets alla skrymslen och vrår, från för till akter och från masttopp till kölsvin.

När han kommer till kadettmässen skriver han bland annat: ”Ett par mörka prång i vilka kavajer och regnställ hängdes gingo under benämningen kavajhytter – därstädes höllo äldre kamrater efter mörkrets inbrottsdom och rannsakan med yngre som av någon anledning gjort sig förtjänta av näpst. I valet mellan rapport och att smaka daggen valde de nästan utan undantag det senare. Systemet var bra så länge det utövades med rättvisa, urskiljning och måtta men absolut förkastligt för att inte säga brottsligt när det urartade till kitslighet och översitteri. Att det senare förekom är tyvärr oemotsägligt men det hörde lyckligtvis till undantagen”.

Jag och många med mig har upplevt dessa båar ombord i vilka sjökavajer och regnställ förvarades. De förekom i flera av flottans fartyg och jag minns att de bland annat fanns på skonerna och i *Älvsnabbens* kadettmässar. Dessutom stuvades i båsen beslagna hängkojer varför dessa båar naturligtvis var alldeles för små och trånga för att någon där skulle kunna få en uppsträckning.

Men begreppet lever kvar och det är aldrig roligt att i dag kallas till ”Kavajhytten” även om man förhoppningsvis slipper smaka daggen.

Text: Gustaf von Hofsten

Bilden ovan är Fartygschefens hytt ombord på jagaren Öland. Foto: Fotograf okänd. Sjöhistoriska Museet/MPD Fo29270

Jagaren Öland. Foto: Sjöhistoriska museet/Marinens pressdetalj MPD Fo196362.

Ankarmedalj till våra duktiga kommunikatörer

Kommunikationschefen vid marinbasen Carolina Lorentzson tilldelades sin medalj i samband med Marinbaschefens sommarkorum i Amiralitetskyrkan då även andra utmärkelser tilldelades marinbasens personal. Till vänster marinbaschefen kommendör Martin Göth. Foto: Ingmar Elofsson.

Förbundsordföranden konteramiral Thomas Engevall har delat ut medaljen till Maja Hansson, Stockholms Amfibieregemente och Ola Jacobsen, Fjärde sjöstridsflottiljen. Utdelningen skedde på Fjärde sjöstridsflottiljens sommaravslutning i juni 2026. Ola fick i samband med medaljeringen lämna ifrån sig kameran till en kollega på flottiljen för att själv för en gångs skull komma med på bild. Foto: Fjärde sjöstridsflottiljen/Försvarmakten.

Marinkamraternas vice ordförande Lars Sager delar ut medaljen till marinens pressofficer Jimmie Adamsson i samband med Marindagen i Karlskrona 2026. Foto Ingmar Elofsson.

Marinkamraternas hedersbevisning i form av medalj, plakett eller annat tecken kan delas ut till såväl medlem som annan förtjänt person. Förslag till sådan hedersbevisning kan lämnas av våra lokalförenings styrelse eller enskild medlem. Förslagen bereds av ett särskilt Hedersutskott som lämnar förslag till förbundsstyrelsen som fattar beslut. Utdelning av medaljer sker vid ett tillfälle varje år i samband med Riksårsmötet. Har den som tilldelas medalj inte möjlighet att delta lämnas den vid något annat lämpligt tillfälle.

I arbetet med att erhålla artiklar och bilder till Marinkamraternas tidskrift *Vår Marin* är kommunikatörerna vid våra förband nyckelpersoner. Vi blir regelbundet inbjudna till olika pressvisningar och andra informationsaktiviteter vid de marina förbanden och därigenom fås en bred information om verksamheten. Detta arbete är viktigt och en förutsättning för att vi ska kunna få en allsidig och aktuell tidskrift i form av *Vår Marin*.

Förbundsstyrelsen har beslutat att tilldela FM Ankarmedalj i Silver till kommunikationscheferna Ola Jacobsen Fjärde Sjöstridsflottiljen, Maja Hansson Stockholms Amfibieregemente, Carolina Lorentzson Marinbasen och pressofficeren i marinen Jimmie Adamsson för fleråriga insatser för tidigare Flottans Män och nuvarande Marinkamraterna.

Carolina Lorentzson i Amiralitetskyrkan. Foto: Ingmar Elofsson

Nordiska fregatter

Det har blivit en internationell trend att anskaffa nya fregatter till sina flottor och den trenden gäller också i Norden.

Först ut var Finland. Landet bygger fyra fregatter av Pohjanmaaklass på Rauma Marine Constructions i Raumo, Satakunta, Finland. Den första (*Pohjanmaa*) är sjösatt och håller på att utrustas. Fartyg nummer 2 i serien kölsträcktes 2024 och därefter har de kölsträcks 2025 och 2026. Samtliga fartyg ska vara överlämnade till den finska flottan 2029.

Danmark har beslutat att köpa fem nya fregatter. Något beslut om leverantör har inte fattats när detta skrivs. Flera stora varv försöker få uppdraget att bygga fartygen, däribland ett koreanskt varv som har fartyg i rätt storleksklass. En företrädare för det koreanska varvet sa till dansk TV att de kunde bygga fem fregatter till priset av fyra fregatter från Frankrike eller Storbritannien. Dessutom skulle samtliga kunna levereras före 2030. Danska experter tror dock inte att valet kommer att falla på det koreanska alternativet. Eftersom befintliga danska fregatter blivit lite till åren och kräver mycket underhåll brådskar beslutet. Den danska marinchefen medgav i en intervju att de nuvarande fartygen tillbringade längre tid på varv än de var till sjöss.

Norge beslutade under 2025 att köpa fem fregatter från brittiska Babcock. Eftersom varvet har en full orderbok beräknas de inte påbörjas före 2030.

Sverige har efter viss vända beslutat att köpa fyra fregatter av den nya franska FDI-klassen (*Frégate de Défense et d'Intervention* – fregatt för försvar och insats). En fördel är att fartygsklassen är i operativ tjänst och byggs i stort antal, inte bara till Frankrike utan också på export till många länder. När fransk TV inför nationaldagen den 14 juli 2026 besökte varvet var ett fartyg just färdigställt och det var klart för sjösättning. Köpare var ett land i Mellanöstern. Varvschefen berättade att fartygen byggs ”på löpande band” och han jämförde konstruktionen med ett jättelego bestående av ca 80 delar som byggs på olika platser och sedan sammanfogas på varvet. (Samma princip som Airbus använder sig av där flygplansdelar tillverkas på olika platser i Europa för att föras till Toulouse för att där sättas samman till ett flygplan).

Vid sidan av Norden pågår anskaffning av fregatter till flera europeiska länders mariner. Bland annat bygger Tyskland en serie nya fregatter. Intresset för att köpa tyskt verkar dock vara svalt. Kan det bero på att de senaste byggda tyska fregatterna levererades med slagsida

Finska fregatter (i Finland kallade korvetter) av Pohjanmaa-klass. Längd 117 meter, bredd 16 meter, djupgående 5 meter, displacement 4 300 ton, fart ca 26 knop, aktionsdistans 2 500 distansminuter. Bild: Rauma Marine Constructions.

Norska fregatter av brittisk "Type 26-klass". Längd 149,9 meter, bredd 20,8 meter, displacement 6 900 ton, fart 26+ knop, aktionsdistans 7 000 distansminuter. Bild: Forsvaret, Norge.

Blivade svensk fregatt av FDI-typ. Längd 122 meter, bredd 17,7 meter, displacement 4 460 ton, fart 27 knop, aktionsdistans 5 000 distansminuter. Foto: Thomas Engevall

	Antal	Storlek	Beställd	1:a Leverans
Danmark	5	?	prel 26/27	eso
Finland	4	117*16*5 m 4300 ton	2020	2027
Norge	5	149,9*20,8 m 6900 ton	2025	2030
Sverige	4	122*17,7 m 4460 ton	2026	2030

som det visade sig vara väldigt kostsamt att åtgärda. I samband med att Norge valde brittiskt sa den norske marinchefen att det bara fanns två realistiska alternativ att välja mellan - brittiskt eller franskt.

Text: Krister Hansén

Kalmarsund på utfärd

Kalmarsundsföreningen fick en ny styrelse vid årsmötet i mars. Vår ordförande Roland Stengård avtackades för flera års utmärkta insatser med en konstnärlig miniatyr av en Kalmar-kogg. Roland fortsätter som styrelsemedlem med fokus på rekrytering av föredragshållare. Nyttillträdd ordförande är Ulf Wikström. Ulf uppmanades för nästan 30 år sedan av den välkände marindirektören Ture Olsson att bilda en lokalförening i Kalmar, men hade då som egen företagare inte tid. Andra tog dock tag i frågan och FM Kalmarsund bildades 2003, med Bengt Hammarlund som mångårig ordförande. Bengt efterträddes av Stefan Horndahl, och så småningom Roland, som nu alltså lämnade över klubban till Ulf.

Vi har fortsatt våra månadsmöten med intressanta föredrag. De stora händelserna har dock varit med-

Ett glatt gäng från Marinkamraterna i Kalmar embar-kerar för transport från Grimskär. Fr.v Måns Larsson, Per-Olof Lindeborg, Lenamarie Wikström, Roland Claesson, Roland Rosengren, Bernt Ohlson, Melker Lindmark och Ulf Wikström. Foto: Ingvar Rydén

verkandet vid minnesceremonin för regalskeppet Kronan i Hulterstad, samt studieresan till Grimskärs minstation utanför Kalmar. Vi följer upp med att närvara vid R142 Ystads besök i Kalmar 1:a augusti, sedan fortsätter vi med medlemsmöten med start i september.

Det verkar som att de flesta lokalföreningar har problem med lokaler. Drömmen är naturligtvis att disponera en centralt belägen lokal som man kan sätta sin egen prägel på, men vi har hittat en lösning som duger bra som kompromiss. Kalmar Kommun tillhandahåller en möteslokal med bra läge och goda parkerings-möjligheter inne i Kalmar. Vi delar den tyvärr med en mängd andra föreningar, men betalar i gengäld ingen hyra trots att vi varken bedriver ungdoms- eller handikappidrott... ;-)

Tyvärr tappar vi ibland medlemmar framförallt p.g.a. hög ålder, men vi har lyckats rekrytera flera nya och är i dagsläget 63 betalande medlemmar. Vi hoppa kunna bli ytterligare fler under hösten, med hjälp av rekryteringsarbete och ett fortsatt intressant program med föreläsningar och studiebesök.

Grimskärs historia

Tisdagen den 16 juni samlades en tapper skara för en utflykt till Grimskär som ligger strax utanför Kalmar slott. Utflykten inleddes med varma varmkorvar som satt fint i duggregnet tillsammans med dryck, kaffe och kaka. Församlingen kom att färdas i två etapper med turistbåten *Flundran* och Måns Larsson

Välförtjänt fika innan avfärd till Grimskär. Fr.v. Ulf Wikström, Jörgen Bödman, Bernt Ohlson, Gunnar Hallberg, Birger Hagman, Lenamarie Wikström, Pelle Persson och Anders Agnevald. Foto: Ingvar Rydén.

F.d. C Grimskär Bernt Ohlson informerar om minstationens historia. Foto: Ingvar Rydén.

som skeppare. Under transporttiden genomfördes ett fostrande quiss. Väl framme fick Marinkamraterna en guidning av f.d. stationschefen Bernt Ohlson. Återresa skedde på samma sätt fast åt andra hållet.

Grimskärs historia börjar redan på medeltiden. Då kallas den lilla ön Stegelholmen, ett namn som vittnar om en tid som avrättningsplats där brottslingar steglas, det vill säga deras kroppsdelar fästs på ett hjul eller en stolpe högt ovanför marken. Här fanns också en så kallad grima: ett grinande huvud från någon av de avrättade, på en stolpe som varnar både för revet och för vad som händer om man ägnar sig åt sjöröveri. Samtidigt som det fungerar som inseglingsmärke för de som kommer för fredlig handel. Det var också så holmen fick sitt namn: Grimskär.

Eftersom ön har en så strategisk plats pratar man redan på 1500-talet om att bygga en befästning här. Hela tjugotvå gånger hinner ön bli anfallen, utan att någon gång intas, innan man först på 1620-talet börjar bygga den fyruddiga stjärnan, som finns kvar än idag. Fyrahundra man ägnar sig åt arbetet och stenarna tas från gamla öländska borgar (detta var innan länsstyrelsen och EU...). Sedan följer tvåhundra år i krigstjänst för den lilla ön fram till dess att Kungliga Lotsverket tar över ansvaret i mitten av 1800-talet. Då byggs här både fyr och fyrbostäder, i olika former och längder. Först 1940 har Grimskär spelat ut sin roll som lotsstation.

Husen har förfallit och är borta. Men under jorden finns små rum, med tätt hopställda våningssängar samt

ett litet kök med sittplats, bord och stolar. Och så längst in, en smal trappa ner till ett litet trångt rum, fullt av teknisk utrustning.

Under andra världskriget inrättades en minstation på Grimskär. Först var det en enkel historia, men under Kalla kriget år 1957 började en högteknologisk minstation byggas. Nu krävdes både teknisk kunskap och utbildning i kodsystém för att arbeta här. Det fanns flera minlinjer vid sundet, via periskop bestämde man vilka områden som skulle sprängas om de aktiverades. Från Grimskär kunde man stänga ner hela Kalmarsund, om läget blev så.

Här, på minstationen, samsades elva personer på en yta som inte var större än femtio kvadrat. Mat fanns så att det skulle räcka i trettio dagar. Soldaterna som tjänstgjorde här fick under inga omständigheter berätta för familj och vänner var de höll hus under sin tjänstgöring. Inställningsordern sa "vi ses på tågstationen", inget mer. Grimskär nämns inte någonstans.

Ända fram till 1988 pågick den topphemliga, underjordiska verksamheten. Först i början av 1990-talet togs minorna upp och den topphemliga och högteknologiska utrustningen "försvann". Nu är Grimskär en helt vanlig ö, men med en ovanlig historia.

Text: Ulf Wikström och Johan Sonesson

Sjövärnsskårens sommarskola Muskö 3

Att sjön är en angenäm plats för fritid eller för arbete, och kanske mindre angenäm i vissa fall, är mer än väl känt för oss. Sjövärnsskåren har sedan 1920 talet haft en ungdomsverksamhet där även yngre för­mågor gavs möjlighet att lära känna både sjön och få insikt i det militära. Som en biprodukt gavs även kunskap och kännedom om Försvarmakten och försvaret av vårt land. Verksamheten har på senare tid varit så framgångsrik att man inte behövt informera om verksamheten för att få deltagare till ungdomsskolorna. Det är naturligtvis glädjande men medförde också att sett på kartan deltagarna ofta kommer från vissa områden och miljöer, grovt generaliserat.

För att vidga verksamheten till andra områden startade projektet Märsgarn 3 år 2009 med information i Stockholmsförorter såsom Bredäng och Sättra tillsammans med Brobyggarna och Stockholms Hamnar i projektet Sjöliv. Målgruppen då var unga grabbar. Sedan dess har projektet fortgått, med undantag för några år till exempel för COVID, och heter nu Muskö 3 och riktar sig till tjejer. Muskö 3 2026 hade 36 deltagare från Järvaområdet, Farsta, Örebro och Borlänge. Att projektet spridit sig beror på hur ryktet spridit sig om att det är en bra verksamhet och inte på medveten utvidgning av området vi informerar i. För oss som är delaktiga är detta det bästa kvittot på att de vi gör är rätt och uppskattat.

I sammanhanget är det värt att lyfta fram varför projektet fungerar och att informationen når fram till de framtida deltagarna. Genom att träffa människor i rätt sammanhang skapas, utöver den konkreta informationsspridningen, ett ömsesidigt förtroende. Genom en genuin vilja att mötas skapas den framtida möjligheten

Att få en kapsejsad segelbåt på rätt köl kräver samverkan och beslutsamhet. Närmast kameran har sjövärnsskårens generalsekreterare Noomi Hedlund, som tog aktiv del i lägret, ett fast grepp om rodet.

att göra bra saker tillsammans. Det är inget som görs i en handvändning utan flera år, i vårt fall, nästan två årtionden, har nuvarande nivå nåtts. För det är åt båda hållen, vi som ansvariga och instruktörer lär oss hela

Ställföreträdande marinchefen brigadgeneral Fredrik Herlitz besökte Muskö 3.

Traditionella övningar i knopslagning ingick självfallet. Kurschefen, örlogskaptен Jonas Kindgren tittar med sakkunig blick på när eleverna och stf marinchefen jobbar – möjligen är det en pålstek på gång vid detta tillfälle.

tiden om andra människor och deras kultur, religion och förhållanden utan att vare sig döma eller nedvärdera. Den som framför allt varit och är den som leder detta är överste Stephan Sjöberg som varit engagerad i detta ända sedan han var major.

Framgångsfaktorerna är långsiktighet och öppenhet som, då det är omöjligt att beordra eller ens försöka styra vänskapsbyggande och förtroendeskapande verksamhet, över tid bygger på frivillighet och genuin vilja, något som Stephan osjälviskt gjort. Försvarmakten uppmärksammande honom genom att vara den som fick deras första jämställdhetspris tidigare i år!

Muskö 3 verksamhet är Sjövärnsskårens ordinarie ungdomsverksamhet i kondenserat format så under fem dagar får deltagarna bo i kasern, segla, ro, bo i fält, marschera, studiebesök på Marinens fartyg och anläggningar, försvarsinformation och information om Sjövärnsskåren och övrig maritim verksamhet. Syftet är inte att rekrytera utan visa på möjligheten för de som vill att både få en meningsfull fritid samtidigt som de får en inblick i sjölivet och möjliga framtida personliga utvecklingsmöjligheter.

Genom åren har ca 300 deltagare passerat Muskö 3 och det är därför inte ovan-

ligt att se Sjövärnsskårens t-shirts, flygvapenkepsar eller Försvarmaktens "buffar" i Tensta, Rinkeby, Borlänge eller Örebro. Kanske kommer några att vara våra framtida kollegor, några kanske nöjer sig med att bara ha gjort ett en veckas läger. Oavsett val är det, om inte annat, glädjande att intresset för Marinen, Försvarmakten och sjölivet är så stort.

Text: Örlogskaptен Jonas Kindgren
Skolchef 2009-2026 Muskö 3

Foton: Försvarmakten/Sjövärnsskåren

Nordiskt marint kamratföreningsmöte

Den andra helgen i juni var det dags för Nordiskt marint kamratföreningsmöte (NMK) i Danmark. Det formella namnet var "23. Nordiske Orlogsstævne" med tanke på värdlandet. NMK genomförs vart annat år med deltagare från Marinkamratera, Norges Orlogsförbund, Finlands Sjögille (Laivaston Kilta) och Danmarks Marineforening. Även den isländska kustbevakningen (Landhelgisgæslan Islands) ingår i gruppen men har inte deltagit under senare år av okänd anledning. Det första mötet genomfördes 1980 på Färöarna och Sverige var värd för mötet 2022 som genomfördes i Karlskrona.

Nu var det dags för våra danska kollegor att svara för värdskapet och 34 tappra nordiska marinvännar slöt upp. Vi var sex personer från Sverige från lokalföreningarna i Stockholm, Haninge, Lysekil, Varberg och Växjö som var med – det hade funnits plats för minst lika många till men det får vi ta nästa gång.

Fredagen inleddes med påmönstring och utdelning av namnskyltar i Köpenhamn Marineförenings lokal varpå det var beordrat uppställning landsvis med flaggor inför det att värden, Steen Engstrøm formellt öppnade mötet.

Uppställning med flaggor inför det officiella öppnandet av mötet. Foto: Danmarks Marineforening.

Søværnets Tamburkorps under ledning av René Bjerregard Nilesen spiller så taket lyfter.

Under invigningen spelades Søværnets Tamburkorps ett antaöl danska marscher samt den svenska "Under blågul fana" och därefter genomfördes en kortare konsert. Trumkorpset består av anställda yngre yrkesmusiker, tillika sjömän, och håller hög klass. Efter spelningen för oss skulle det bära av till en tävling i USA som de unga sjömännen/musikerna såg väldigt mycket fram emot.

En gedigen frukost (dvs. lunch) med smörrebröd och läskade dryck väntade i lokalen på Holmen vilket smakade mycket bra. På det följde tid för besök ombord på de museifartyg som ligger där, bland annat fregatten *Peder Skram*, robotbåten *Sehested* (av Willemoesklass) och ubåten *Sälen*. *Peder Skram* var i drift mellan åren 1966-1988 och var när hon kom, ett av de första större fartygen som utrustades med ett CODAG-maskineri (kombination av gasturbiner och dieselmotorer och god för dryga 30 knop). *Sehested* är av samma storleksordning som vår Norrköpingsklass men kändes betydligt trängre inombords än våra fartyg, ett bra betyg åt de svenska konstruktörerna på Karlskronavarvet.

Kungsaskeppet Dannebrog som ingår i 1.eskadre förtöjd vid boj vid Holmen. Det är hög tid att återskapa en svensk motsvarighet så att HM Konungen kan färdas på ett värdigt sätt vid sina statsbesök.

När vi var klara i Köpenhamn för vi med buss till Brøndby för inkvartering i Idrottens hus, en dansk motsvarighet till Bosön på Lidingö. I korridorerna fanns bronsbyster på framgångsrika danska idrottare där många men inte alla var kända. Cyklister, speedwayförare, en och annan fotbollsspelare och seglaren Paul Elvstrøm gick att känna igen men andra hade helt undgått svensk kunskap.

Vi fick i all fall känna oss som gångidrottare då Brøndbys Marineforenings lokal låg någon kilometer bort där vi hade kvällens förbrödningsmiddag. Det hade i och för sig gått att åka buss då lokalen hade en egen busshållplats – klart värdigt. Även lokalen var väldigt fin och man hade fått överta en gammal gård och transformerat den till en marinstuga av klass.

Innergården på Marinegården i Brøndby samt tillhörande busshållplatsskylt.

Efter en god natts sömn var det dags för avfärd mot flådestation Korsør, knappa två timmars resa västerut på Själland alldeles intill broarna över Stora Bält. Även om det var sommar så kunde man känna historiens vingslag och föreställa sig när Karl X i januari-februari 1658 tågade över de islagda Bälten, vilket ledde till en villkorslös kapitulation från danskarna sida. I och med Freden i Roskilde blev bland annat Skåne, Blekinge, Halland och Bohuslän svenskt territorium. Just det var inget vi påminde våra danska värdar om då vi ville behålla den goda stämningen på mötet.

Den danska marinen är inne i en likartad upprustning som den svenska och även i Danmark har infrastrukturen fått stå tillbaka under många år. En kraftig utbyggnad och upprustning av hela Flådestation Korsør var i full sving med renovering och utbyggnad av kajer, lokaler och verkstäder i land. Vid kajerna låg två av de danska fregatterna av Iver Huitfeldt-klass *Peter Willemoes* och *Nils Juel*, som bägge har 15 år i tjänst. De har en längd på 139,7 meter och ett displacement på 6645 ton. De drivs av två propellrar kopplade till fyra MTU dieselmotorer på vardera 8,2 MW, vilket ger den sammanlagda effekten av ca 44 500 hkr. Det räcker för en toppfart på 28 knop. Så fort kör man dock sällan och den uppgivna aktionsdistansen vid 18 knop är ca 9000 nautiska mil. Som anges i en annan artikel är även Danmark i färd med att anskaffa nya fregatter. Danskarna ser dock den svenska (franska) FDI-fregatten som lite

för liten för att klara av de distanser och förhållanden som råder kring Grönland och under de värsta stormarna på Nordatlanten.

Hursomhelst, vi bjöds på ett väldigt intressant studiebesök ombord på *Peter Willemoes* där en av operationsofficerarna

Flådestation Korsør med de två fregatterna till vänster och några av broarna över Stora Bält till höger. Därunder Marineforeningens i Korsør hus där frukost med tillbehör intogs och den besökta fregatten Peter Willemoes.

guidade oss runt på däck, på bryggan, i maskin- och skyddscentralen och i stridsledningscentralen (SLC). Fartygen är moderna och i bra skick men det märks att de har utnyttjats i stor omfattning, såväl i hemmavatten, i Nordatlanten och i Indiska oceanen/Persiska vilken.

Man höll säkerheten på en hög nivå och inför besöket i SLC fick alla lämna ifrån sig sina mobiltelefoner, smarta klockor och liknande. En av de äldre deltagarna frågade hur hans smarta hörapparater skulle hanteras. De samlades in de också då de var uppkopplade till hans telefon. Allt lämnades dock tillbaka på ett smidigt sätt när vi gick vidare ombord. Man berörde, när vi var i SLC, också de ansträngningar man fått göra för att kunna hantera det alltmer uppseglande drönarhotet. Exakt vad man gjort var givetvis hemligt men de åtgärder man vidtagit (materiel, taktik, träning) hade gett god effekt i skarpa situationer. Det stod dock helt klart att arbetet i SLC på ett såpass stort fartyg måste organiseras på ett delvis annat sätt än på dagens svenska fartyg som i sammanhanget är relativt små.

Efter besöket vidtog ytterligare en frukost, denna gång i den Korsør marineforenings hus som låg alldeles utanför grindarna. Man måste säga att danskarna kan det här med smörrebröd och olika tillbehör i alla dess former.

När väl frukosten (=lunchen) var avklarad på tidig eftermiddag var det en mått samling som for tillbaka mot Brøndby i bussen för att ladda inför kvällens festmiddag, än en gång i Marineforeningens trevliga lokal.

Uppdukat för frukost på Korsør Marineforening. I princip fick vi en tallrik vardera med smörrebröd (på bilden syns tre tallrikar) men detta var reservbordet så det var inte "fullt dukat".

Festmiddagen inleddes med en skål för Kungen av Danmark och övriga statschefer. En snaps var upphälld vid varje plats (trodde vi), men det visade sig vara ett vitt vin av god kvalitet i glaset. Det borde man kunna räkna ut då det känns väl brutalt att skåla i snaps för Kungen det första man gör på fastande mage. Snapsarna kan komma senare vid behov. Under middagen utdelades presenter och annat och vår danske värd fick av oss boken "I Fred och Örlog" som handlar om den svenska flottans förhållande med den brittiska Royal

Ovan: Avslutande kaffe vid festmiddagen. T.h.: Landsforman Steen Engström tilldelas Laivaston Kiltas förtjänstmedalj för nedlagt arbete inom den nordiska kamratföreningskretsen

Navy. En bok om svenska och danska flottans sammandrabbningar kändes opassande i sammanhanget. Vår danske värd fick också en förtjänstmedalj från våra finska vänner.

Den finska delegationen var liten men stark, enbart två man. Den ena av dem kunde finska och engelska, den andre enbart finska, en klar utmaning på ett besök där nästan allt föregick på svensk-dansk-norska. Nästa gång (2028) är det finnarnas tur att arrangera. De var inte helt klara på var än men Åland verkade vara ett "stalltips". Då måste vi ha ambitionen att vara minst 10 från Sverige som deltar.

På lördagförmiddagen den 13 juni genomfördes den avslutande programpunkten som innefattade redovisningar från alla fyra föreningarna och vår respektive verksamhet.

Även om vi skiljer oss åt storleksmässigt är det många av framtidsfrågorna som förenar oss såsom rekrytering av yngre medlemmar, hur vi når ut i mediavärlden mm. Gemensamt för alla är det goda kamratskapet och sammanhållningen medlemmarna emellan. En mycket kort sammanfattning av respektive organisation kan ses i rutan intill.

Vi avslutade sedan mötet och tackade våra danska värdar med stödjande lokalföreningar i Köpenhamn, Brøndby och Korsør för ett mycket gediget arrangemang. Nästa gång i Finland kommer mötet att ske på sensommaren/förhösten för att inte krocka med allehanda aktiviteter som försommaren brukar fyllas med för våra medlemmar.

En mycket trevlig helg avslutades därmed och vi anträdde våra resor hemöver strax innan lunch.

Föreningen Marinkamraterna

2800 medlemmar

24 lokalföreningar

Marineforeningen (Danmark)

7400 medlemmar

69 lokalavdelningar

Norges Orlogsforbund

160 medlemmar

3 lokalavdelningar

Laivaston Kilta (Finland)

460 medlemmar

4 lokalavdelningar

Text och foto: Thomas Engevall

VETERANPOOLEN

Tre unika möjligheter i höst

1. Bli jobbonär hos oss och njut av en aktiv och social höst med extra inkomst på kontot utan att låsa upp dig.
2. Bemanna upp med oss på företaget och upplev superkraften med erfaren flexibel kompetens.
3. Behåll semesterlugnet - låt oss ta hand om städning, trädgård och hemmaprojekt.

Välkommen att höra av dig!

Karlskrona 0455-61 84 10 • Karlshamn 0454-76 03 99 • Olofström 0454-75 35 50
Ronneby 0457-46 55 10 • Sölvesborg 0456-40 59 92

blekinge@veteranpoolen.se
www.veteranpoolen.se

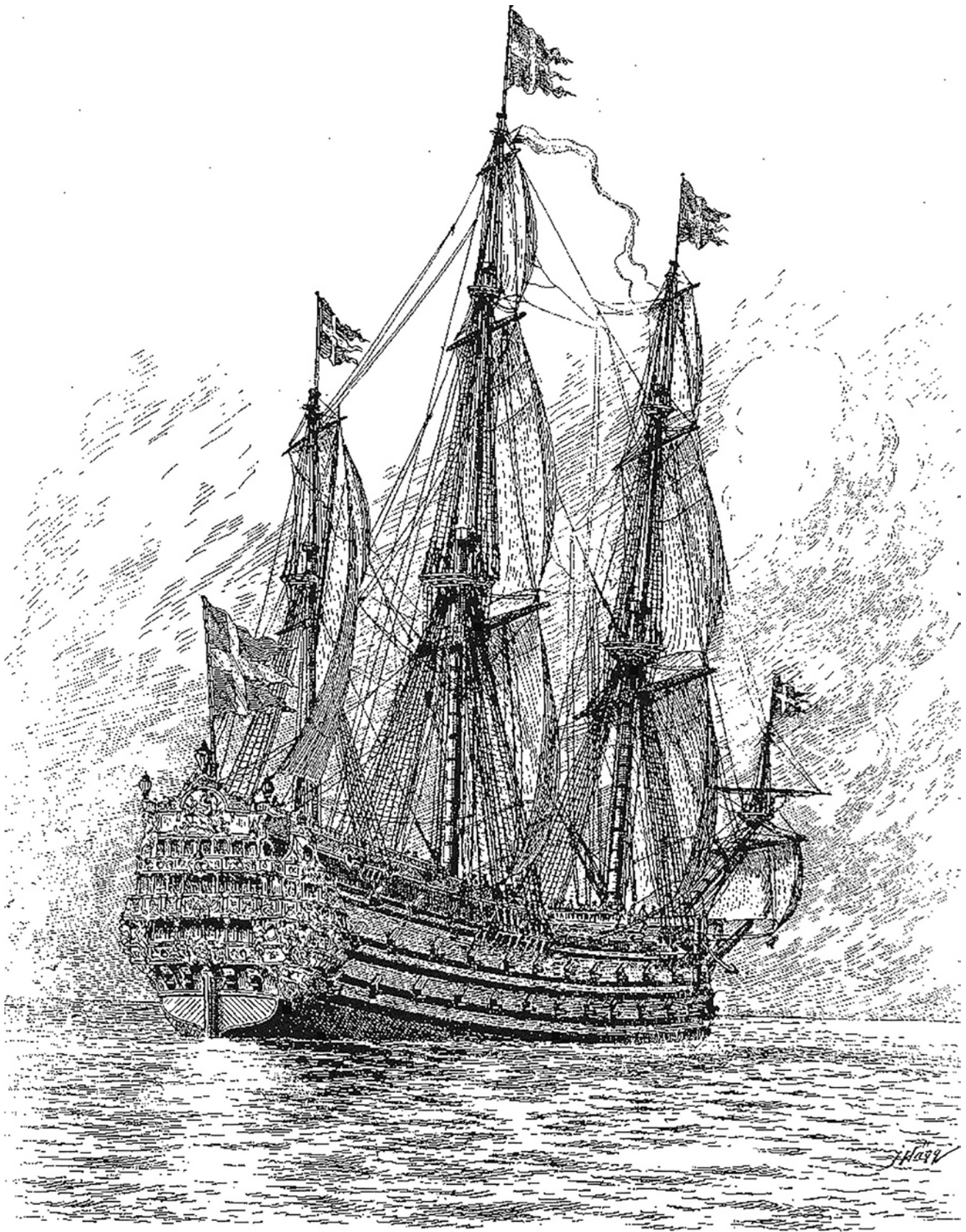

Vi är marina och transporttekniska konsulter och utför:

- Projektering och specifikation vid nybyggnad och ombyggnad av civila och militära fartyg, båtar, terminaler och transportanläggningar
- Projektledning och/eller assistans vid nybyggnad och ombyggnad av fartyg
- Konstruktion och konstruktionsgranskning av fartyg, fartygssystem och anläggningar
- Tekniska och ekonomiska utredningar, analyser, beräkningar och värderingar
- Beräkningar inom strukturanalys, hydrostatik/dynamik, ventilation, el
- Besiktningar inför köp eller försäljning, reparation och ombyggnad av fartyg och anläggningar

www.saltech.se

Regalskeppet Kronan – 350 år sedan explosionen ombord som ledde till fartygets förlisning

Stora Kronan,
Originalteckning af amiral J. Hägg.

350 år har gått sedan den största katastrofen i svensk marin kulturhistoria inträffade.

Den 1 juni 1676 kantrade, exploderade och sjönk regalskeppet *Kronan* sex kilometer (3,2 M) utanför Hulterstad på sydöstra Öland, under Skånska kriget, i ett sjöslag mellan den svenska flottan och en kombinerad dansk/holländsk flotta. Slaget förändrade totalt maktbalansen i Östersjön.

Vid slaget sattes även regalskeppet *Svärdet* i brand, exploderade och sjönk. Av *Kronans* 842 man starka besättning omkom över 800 sjömän och soldater och av *Svärdets* 650 man överlevde bara ett 50-tal. Sammanlagt omkom 1400 man vid ett och samma tillfälle, vilket gör det till en av de största fartygskatastroferna i Östersjön över huvud taget. Knappt någon från den dansk/holländska sidan omkom.

Många av de som omkom drev med strömmar och vind längs den öländska kusten och begravdes där de drev iland. Enligt sägnen begravdes över 180 sjömän i massgravar på Stenåsa och Hulterstad kyrkogårdar.

Exakt 350 år efter katastrofen anordnades i Hulterstad under tre dagar flera olika aktiviteter för att hedra både de som omkom 1 juni 1676 och deras efterlevande, men också för att hålla minnet vid liv om de historiska händelser som format vår nutid.

Minneshögtiden inleddes på lördagen 30 maj med öppen kyrka i Hulterstad och intresserade kunde lyssna till när Ulf Kyrling, Marinkamraterna Kalmarsund berättade den spännande historien om tillblivelsen av minnesmonumentet som sedan 1984 finns i kyrkogårdens nordöstra hörn, bestående av fyra stora kvadratiske granitblock och ett stort stockankare.

Som prolog till berättelsen blåste Johann Schiller, pensionerad musiklärare från musikhögskolan i Stuttgart, revelj på sin trumpet av samma modell som den trumpet som hittats på vrakplatsen över regalskeppet *Kronan*. Reveljen som Johann blåste var den samma som den musik besättningen ombord på *Kronan* lyssnade till 1 juni 1676 innan den sista striden tog sin början.

I närvaro av representanter från marinen, armén, Smålands karoliner, HMS *Belos*, Kalmar läns museum, Länsstyrelsen Kalmar län, Mörbylånga kommun, Föreningen Marinkamraterna, föreningen Sjöfararkusten

Blommor och kransar från Marinkamraterna, Kalmar läns museum, Mörbylånga kommun och Sjöfararkusten Småland-Öland i väntan på att placeras vid minnesmonumentet över regalskeppet Kronan. Foto: Ulf Kyrling.

Johann Schiller, pensionerad musiklärare från musikhögskolan i Stuttgart, blåser revelj vid minnesmonumentet på Hulterstads kyrkogård på trumpet av samma modell som hittats på regalskeppet Kronans vrakplats. Foto: Ulf Kyrling.

Marinstabschefen, kommandör Håkan Nilsson, som är bosatt på Öland, var en av talarna under minnesgudstjänsten i Hulterstads kyrka. Foto: Ulf Kyrling.

Processionen på väg från kyrkan till minnesmonumentet på Hulterstads kyrkogård. Foto: Ulf Kyrling.

Småland-Öland och bygdens befolkning inleddes på måndagen 1 juni, exakt 350 år efter katastrofen, minneshögtiden med en gudstjänst i Hulterstads kyrka med en efterföljande ceremoni vid minnesmonumentet på kyrkogården. Minnesgudstjänsten inleddes av församlingspräst Petronella Larsdotter och tal hölls av landshövding Allan Widman, Lars Einarsson Kalmar läns museum ansvarig för Kronan-projektet, Håkan Nilsson, kommandör Marinstaben samt Niclas Bäck, major Norrbottens regemente. Kyrkoherde Mattias Rosenqvist avslutade gudstjänsten med att hålla ett griftetal över regalskeppet *Kronans* befälhavare, tillika överbefälhavare över den svenska flottan, amiralgeneral Lorentz Creutz.

Efter minnesgudstjänsten ledde biskop emeritus Jan-Olof Johansson processionen ut till minnesmonumentet på kyrkogården där tal hölls av Mörbylånga kommuns representanter Mikael Granstedt och Liv Stjärnlöf, kommunstyrelsens ordf., resp. kommunstyrelsens vice ordf. och Ulf Wikström, ordf. Föreningen Marinkamraterna Kalmarsund samt Anders Berg ordf. föreningen Sjöfararkusten Småland-Öland. Efter talen skedde kransnedläggning. Ceremonin avslutades med en välsignelse från biskop Jan-Olof Johansson (*Red anm: Se även den fördjupade artikeln kring minnesmonumentet på nästa uppslag*).

Som avslutning på minnesdagarna över *Kronans* förlisning anordnade Hulterstads bygdegårdsförening den 3 juni en föreläsning i Hulterstadsgården där Lars Einarsson från Kalmar läns museum och ansvarig för Kronanprojektet under rubriken "Regalskeppet Kronan - 350 år, från då till nu" på ett entusiasmerande sätt berättade om de dykningar som sedan mer än 40 år bedrivits på vrakplatsen och satte på ett intressant sätt de fynd som gjorts in i en historisk kontext.

Programmet för minnesdagarna hade satts samman av Hulterstad-Stenåsa församling, Kalmar läns museum, Mörbylånga kommun, Föreningen Marinkamraterna Kalmarsund och Hulterstads bygdegårdsförening.

Ulf Wikström, ordförande i Marinkamraterna Kalmarsund, håller tal vid minnesmonumentet över regalskeppet Kronan. Till vänster om Ulf Wikström står biskop emeritus Jan-Olof Johansson och till höger står marinstabschefen Håkan Nilsson och landshövding Allan Widman.

*Text: Ulf Kyrling
Marinkamraterna Kalmarsund*

Minnesmonumentet över regalskeppet Kronan

Vi befinner oss på Hulterstads kyrkogård på sydöstra Öland.

Som beskrivs i artikeln kring minnesgudstjänsten och ceremonin över *Kronans* undergång på föregående sidor i detta nummer av *Vår marin* drev många av de omkomna iland längs den öländska kusten och begravdes där de flöt iland. Enligt historien begravdes många på Stenåsa kyrkogård och på Hulterstad kyrkogård. Gravplatsen på Hulterstads kyrkogård har dock aldrig kunnat lokaliseras.

Det påstås att klockaren i Hulterstads kyrka såg slaget från kyrkans torn och att han i bjälkarna i tornet skar in ensmärken som visade i vilken riktning *Kronan* sjönk.

Århundradena gick och *Kronans* förlisning försvann in i historiens dimma. Men en som inte kunde glömma historien om *Kronan* var Anders Franzén, som 1956 också lyckats lokalisera vraket efter regalskeppet *Vasa*, som sjönk i Stockholm 1628.

Efter idogt letande lyckades man 1980 under ledning av Anders Franzén lokalisera och hitta regalskeppet *Kronan* utanför kusten vid Hulterstad. Här låg *Kronan* på 26 meters djup. Vraket efter *Svärdet*, som gick under vid samma slag, hittades dock först 2011.

När dåvarande chefen för marinen fick höra att *Kronan* hade hittats och att man vid dykningarna påträffat kvarlevor i form av skelettdelar bad han i en skrivelse till Riksantikvarieämbetet om förslag till alternativa

platser för begravning av de vid regalskeppet *Kronans* omkomna soldaterna och besättningsmännen.

Hulterstads församling fick vetskap om brevet från CM och kyrkorådet beslutade vid sitt sammanträde i maj 1983 att meddela chefen för marinen att man ställde sig positiva till att upplåta gravrätt på Hulterstad kyrkogård.

Chefen för marinen gav då föreningen *Flottans Män* i uppdrag att anordna en värdig gravplats för kvarlevorna efter sjömännen och besättningsmännen från regalskeppet *Kronan* på Hulterstads kyrkogård och ett minnesmonument anlades på kyrkogården.

Minnesmonumentet invigdes i början av september 1984 med deltagande av chefen för marinen, landshövdingen för Kalmar län, biskopen för Växjö stift, regionmusikkåren under ledning av Egon Kjerrman, ett par hundra medlemmar från föreningen *Flottans Män*, marinarkeologer, representanter från Kalmar läns museum, kommunrepresentanter och bygdens befolkning.

Minnesmonumentet över regalskeppet *Kronan* på Hulterstad kyrkogård består av fyra granithällar, ett stort stockankare och en liten minnesplatta i sten med texten: *Tappra svenska män ombord Stora Kronan i slaget vid Öland år 1676.*

De fyra granithällarna tillverkades, skänktes och levererades av Carl-Erik Edström, AB Gravkonst i Västervik, vilket kanske föll sig naturligt då Carl-Erik sedan flera år varit medlem i *Flottans Män Västervik.*

Graniten till hållarna kommer från ett stenbrott i Gladhammar utanför Västervik.

I samband med att gravplatsen inrättades tog Statens sjöhistoriska museum ett beslut att skänka det stora stockankaret till Hulterstads församling för att placeras som ett minnesmärke vid monumentet på kyrkogården.

Historien om ankaret har länge varit oklar och vid de föredrag jag har om de 1000-tals vrak som ligger utanför Ölands östra kust får jag ofta frågor om ankaret och om det bärgats från regalskeppet *Kronan*.

Men ankaret har inget med regalskeppet *Kronan* att göra. Historien om ankaret är mycket mer spännande än så. Historien om ankaret har länge legat fördold och jag har under många år sökt efter historien, både kring själva ankaret och hur det kom till Hulterstads kyrkogård.

Efter kontakt med Kristin Ytterberg, intendent på Vasa-museet i Stockholm, förstod vi att vi båda hade intresse av att forska vidare i historien om ankaret på Hulterstad kyrkogård.

Tack vare Kristin Ytterbergs efterforskningar i arkiv på Sjöhistoriska museet och mina egna kontakter med Riksarkivet i Vadstena har vi nu lyckats lösa gåtan kring ankaret.

Ankaret har en mycket intressant och spännande historia då det troligen användes redan i mitten av 1630-talet vid något av de första försöken att bärga regalskeppet *Vasa*. Då *Vasa* bärgades satt ankaret fast i skeppet tillsammans med flera andra ankare.

Vid bärgningsförsöken av *Vasa* på 1600-talet placerades två tomma fartygsskrov på var sin sida av det sjunkna fartyget och ankare sattes fast i vraket på botten och trossar/rep spändes fast i fartygsskroven på ytan. Sedan vattenfylldes skroven och trossarna/repen spändes. När sedan vattnet i de vattenfyllda skroven pumpades ur, skulle flytkraften i skroven lyfta *Vasa*. Men *Vasa* hade sjunkit ner alltför långt i dyn. Bärgningsförsöken misslyckades och flera av ankarna som användes kunde inte tas loss, utan satt fast i *Vasa*.

Det är fascinerande att tänka på att det stora stockankaret som idag ligger på Hulterstad kyrkogård, för att hedra minnet av de sjömän och soldater som omkom

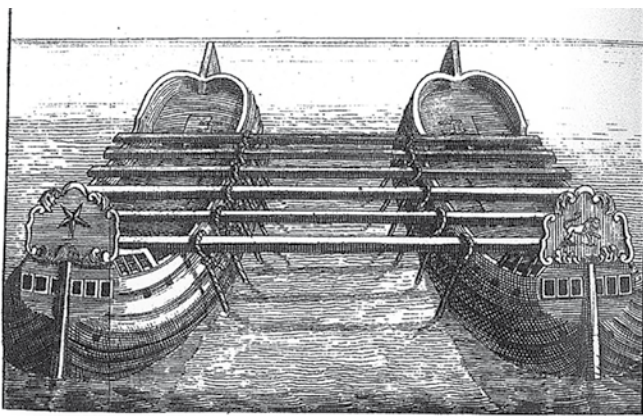
Föreningen Marinkamraternas krans.

Foto: Ulf Kyrling

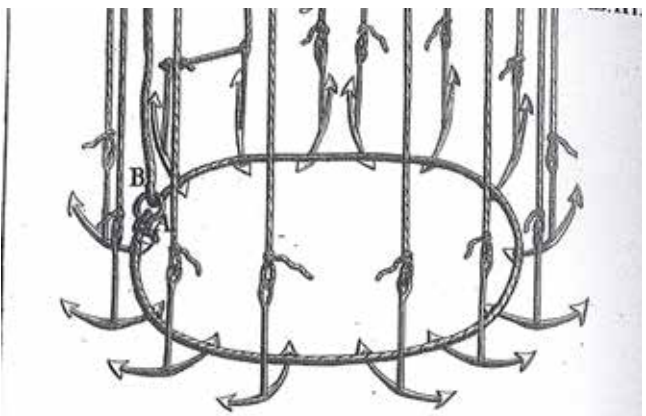
när regalskeppet *Kronan* exploderade och sjönk 1 juni 1676, användes redan på 1630-talet vid de första försöken att bärga regalskeppet *Vasa*.

Text: Ulf Kyrling

Marinkamraterna Kalmarsund

Bildtext: Äldre traditionell metod för bärgning av vrak med användning av ankare fästa i vraket, rep spända mellan ankarna och vattenfyllda skrov på ytan, som sedan läns pumpades. Bild: Från boken *The Archaeology of a Swedish Warship of 1628* av Carl Olof Cederlund, 2006. Foto Fred Hocker Vasamuseet/SMTM

Ett flytande museum väl värt ett besök och stöd

Tidigare i våras fick redaktionen för *Vår marin* en inbjudan att besöka Maritiman i Göteborg för att ta del av verksamheten.

Sagt och gjort, en av de första dagarna i juli var det dags för besöket och Göteborg mötte med hotande regn. Den första utmaningen var att hitta hur man skulle ta sig till fots från centralstationen ner till kajen vid Operan där Maritiman håller hus. Men med lite navigering på chans (sällan en bra metod till sjöss) gick det ändå bra.

Väl på plats stegade vi snabbt ombord på HMS *Småland* och tog oss till gunrummet för dialog och diskussion. Det har ju pratats mycket om hybrid under senare år, inte minst om hybridkrigföring från rysk sida mot Väst. Det stod tidigt klart att verksamheten i Göteborg också var en slags hybridkamp där Maritiman och Föreningen för Göteborgs Maritima Centrum (FGMC) bildar en gemenskap för att säkra verksamhetens och fartygens fortlevnad. FGMC i sig är en paraplyorganisation för de ideella föreningar som finns knutna till fartygen på Maritiman. Till dessa hör Föreningen Smålands Vänner, HMS Hugins Vänner, Ubåtsklubben Nordkaparen, Föreningen Bogserbåten Herkules och Föreningen ESAB IV:s Vänner.

Maritiman i sig är en privat stiftelse som grundades 1985 med den uttalade ambitionen att bli världens största och finaste maritima centrum. Det är inget fel på den ambitionen. Som alla stiftelser av likartat slag är den största utmaningen att få en hållbar och bärande ekonomi som medger att fartygen kan hållas i ett presentabelt skick, vara säkra att vistas på och upplevas som tillräckligt intressanta för att dra en så stor besöks-skara som möjligt. Göteborgs stad står för en del av intäkterna men borde, enligt min mening, kunna känna ett större ansvar som den sjöfartsstad man ändå är. Utöver intäkterna från staden kommer pengar in via donationer, besöksavgifter samt konferens- och mötesverksamhet.

De olika vänföreningarna har ju i sig inget övermått av pengar men väl ambitiösa och engagerade medlemmar som kan bidra med underhållsarbeten av allehanda slag samt hjälpa till med guidning, utställningar mm. Utan det engagemanget hade verksamheten inte gått att bedriva, det stod helt klart under vårt samtal.

På bilden syns bland annat jagaren *Småland*, direkt innanför henne *Nordkaparen*. Patrullbåten *Hugin* och monitoren *Sölve* till höger i bild. Som "landgång" fungerar hamnfärjan *Dan Broström*. Foto: Maritiman

Just skicket på fartygen är en viktig del för att göra ett bra intryck av besöken. Vill man se vrak finns Vasamuseet i Stockholm och Kronanmuseet i Kalmar. För ett antal år sedan när jag, vid ett internationellt besök i tjänsten, hade en representationsmiddag i gunrummet som föregicks av en kortare tur på däck. Fartyget var då i bedrövligt skick och jag fick skämmas som värd. Min tanke då var att det nog var dags för *Småland* att bogseras ut i Nordsjön för att sänkas med en välriktad torped- eller robotsalva.

Mycket glädjande nog så var skicket nu i juli av ett helt annat slag. Smålands vänner hade lagt ner ett stort jobb på att fräscha upp fartyget, ta bort rost, måla ny färg, sätta snygga kapell över vissa av vapnen för att skydda dem från väder och vind mm. På besök i robotdurken såg vi att den hade fixats till för att kunna genomföra föredrag och visa hur robothanteringen gick till.

Man kunde även titta på film där den sedan ett antal år bortgägne kommandören Herman Fältström beskrev *Halland* och *Småland*. Det finns för övrigt flera väldigt bra filminspelningar på Youtube med Herman om jagarna som rekommenderas. Sök bara på kombinationen "Fältström-jagare-youtube" så hittar ni dem enkelt.

På ett likartat sätt har föreningen Nordkaparen jobbat med "sin ubåt" och den är i fint skick inombords. *Nordkaparen* är numer åter öppnad efter det att det blivit "panik på halv" när man hittat en mätinstrument med självlysande (radioaktiv) färg på sig. Strålsäkerhetsmyndigheten stängde ubåten för besök intill dess den blev sanerad. Att ubåten varit i tjänst i 20 år och inga strålskador observerats på besättningarna som vistades ombord flera år spelade ingen roll. Störtlöst, som björnen Baloo skulle sagt.

Nordkaparens formskrov är dock i (sjö)gräsligt skick och skulle behöva ett antal nya plåtar mm samt ny bottenfärg. Som alla fartyg som är i vattnet behöver fartygen på Maritiman torrsättas för mer omfattande underhåll

Från vänster: Thore Cullberg (ordförande i Föreningen Smålands Vänner), Thomas Bjelkholt (kassör i HMS Hugins Vänner), Frida Svensson (operativ chef på Maritiman), Stig Hakner (ordförande i FGMC) och Lars Zimmermann vice ordförande i FGMC). Med på besöket var även Lars Nordenberg (Ubåtsklubben Nordkaparen).

med jämna mellanrum. För närvarande är det svårt då Göta älv med tiden fört med sig sådana mängder bottensediment att det krävs att man muddrar utanför Maritiman för att *Småland* och *Nordkaparen* ska kunna flyttas. Detta är en tämligen dyr process och medel behöver avdelas i stadens budget, vilket ännu ej är gjort.

Även *Hugin* var i anständigt skick. Som gammal divisionsingenjör på 13. patrullbåtsdivisionen koncentrerade jag mig på maskinrummet med de två MTU 672-dieslarna på tillsammans 7 000 hästkrafter som finns där. Motorerna härstammar från Zeppelinartiden och det snurrande i vart fall rykten om att det fanns vevaxlar med ingjutna hakkors i de svenska motorerna (*Hugin* som först i serien togs i drift 1978). Hakkors eller inte så krävde motorerna ett ömt hanterande och haverierna var många och frekventa. Det finns nog ingen som jobbat eller gjort värnplikten som maskinare på en *Hugin*-båt som inte bytt i vart fall en cylinder under året. Det oslagbara rekordet innehas av HMS *Kaparen* som fick byta alla 40 cylindrar före första gångdag 1988. Men, när motorerna gick på 1600 varv/minut (vid fullkraftsprov 1720) och fungerade som de skulle var ljudet och känslan oslagbar.

Efter besöket avslutade vi med en bra lunch ombord på Kafé Matrosen som finns på *Hamnfärjan Dan Broström*, också ett fartyg i Maritimans bestånd.

Mitt samlade intryck är mycket positivt och jag rekommenderar alla att göra ett besök eller varför inte

En cylinderrad på styrbords huvudmotor (MTU 672, V20) på HMS Hugin.

stödja FGMC genom att bli medlem i någon av vänföreningarna och/eller ge dem ekonomiska bidrag. För er som seglat på *Småland* eller *Halland*, på ubåtar av Draken-klass eller patrullbåtar av *Hugin*-klass blir besöket dessutom en trevlig tripp till "memory-lane" och jag kan garantera att sedan länge bortsorterade minnen dyker upp igen. Mer information och länkar till de olika föreningarna finns på länken: www.fgmc.se

Text och foto: Thomas Engevall

Spionens sista resa

"Spionens sista resa" är titeln på en bok om marinspionen Hilding Andersson som bland annat var verksam i Karlskrona och anses vara en av Sveriges farligaste spioner under kalla kriget. Han lämnade ut omfattande uppgifter om det svenska marina försvaret till den sovjetiska underrättelsetjänsten GRU men har blivit förhållandevis okänd, men nu har Göran Janrell forskat och skrivit en bok om historien och honom och hans spioneri.

Författaren är kunnig inom området då han har ett helt yrkesliv som polis med bakgrund bland annat inom SÄPO och kontraspionaget. Hilding Andersson avslöjades 1951 och 70 år efter detta är sekretessbelagda handlingar "avhemligade". Författaren har tagit del av dessa och gjort en grundlig och omfattande forskning av materialet som han sammanställt i sin bok.

Hilding Andersson född 1909 i Solna hade som så många en tuff uppväxt och var yngst i en syskonskara på sju och fick som 13-åring ge sig ut på jordbruksarbete. Han var dock beläst och läste och förkovrade sig på flera områden, vilket inte var vanligt med hans bakgrund vid denna tid. Han började som eldare i flottan 1927 och några år senare anslöt han sig till kommunismen och blev trogen sina politiska ideal genom hela livet tills han dog som 98-åring 2007.

Att vara aktiv kommunist och anställd i försvaret var inte möjligt varför han inte var politiskt aktiv utan satsade på flottan och läste vidare och blev flaggmaskinist som på den tiden var den näst högsta underofficersgraden. Han var känd som en skicklig yrkesman, djupt kunnig, och på fritiden läste han in en ingenjörsexamen i elektronik och teleteknik. Under beredskapsåren lärde han sig ryska, tyska och engelska per korrespondens och gick kvällskurser i matematik.

Under hösten 1949 började den svenska säkerhetstjänsten bevaka en sovjetisk GRU-officer. Sommaren 1951 upptäcktes att officeren stod i kontakt med Andersson, vilken ju var kommunist och som värvades till följd av sin politiska övertygelse. Han anhölls i septem-

Bokens omslag.

ber samma år och dömdes till livstids straffarbete för grovt spioneri.

Boken börjar dock med Anderssons sista spionresa som gick till Karlskrona då han hela tiden skuggades av polisen som var honom i hälsarna. Det är intressant läsning och ger en inblick hur spaningsarbetet bedrevs på den tiden utan tillgång till datorer, e-mail, mobiltelefoner, digitalkameror och en uppsjö av digital information och annat som är en naturlig del av vår vardag.

Boken fokuserar särskilt på Anderssons verksamhet och de hemliga resor som bland annat inkluderade vintersäsongen 1950–1951 ombord på isbrytaren Ymer.

Under sitt spionarbete på Ymer lyckades han göra resor runt om på olika försvars- och viktiga samhällsanläggningar i Norrland och kartlade allt ytterst försiktigt- och noggrant utan att röja sig och utlämnade sedan allt till rysarna. Hans kvaliteter som kamrat och kollega, hans ambitiösa och oklanderliga sätt att sköta jobbet medförde att inga misstankar riktades mot honom.

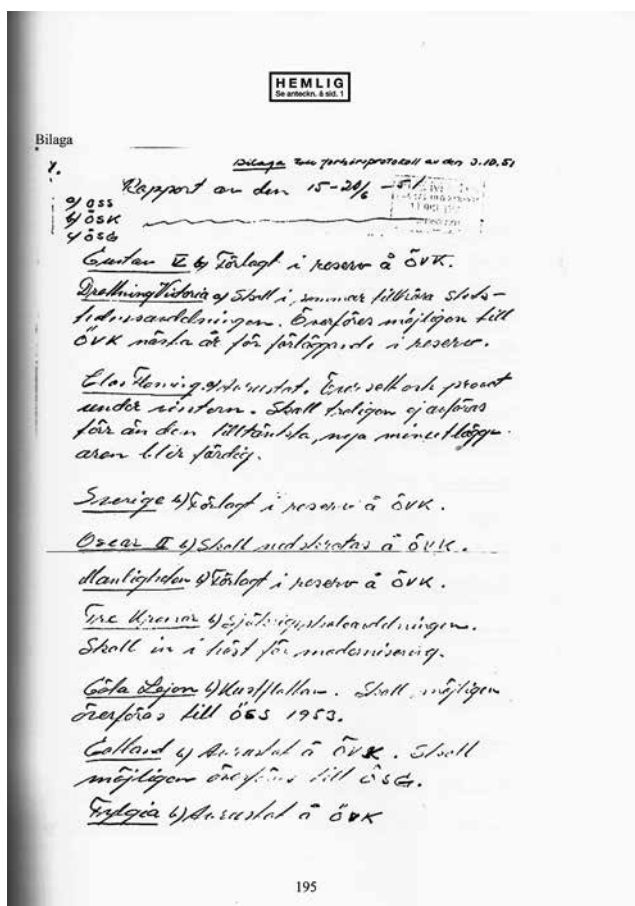
Åter till Karlskronaresan som började med att han tog tjänstledigt ett par dagar och uppgav att han skulle besöka en släkting i Nässjö på en icke existerande adress. Han tog nattåget från Stockholm och polletterade cykeln för att sedan cykla runt civilklädd som turist och kartlägga anläggningar runtom i Karlskrona

Författarens föredrag på Museet för Rörligt kustartilleri på Åspö. Thomas Olsson hälsar föredragshållaren Göran Janrell, till höger, välkommen. Foto Ingmar Elofsson.

En intresserad publik tar del av författarens presentation. Foto: Ingmar Elofsson.

Ett av många originaldokument som ursprungligen skrivits med hemlig skrift

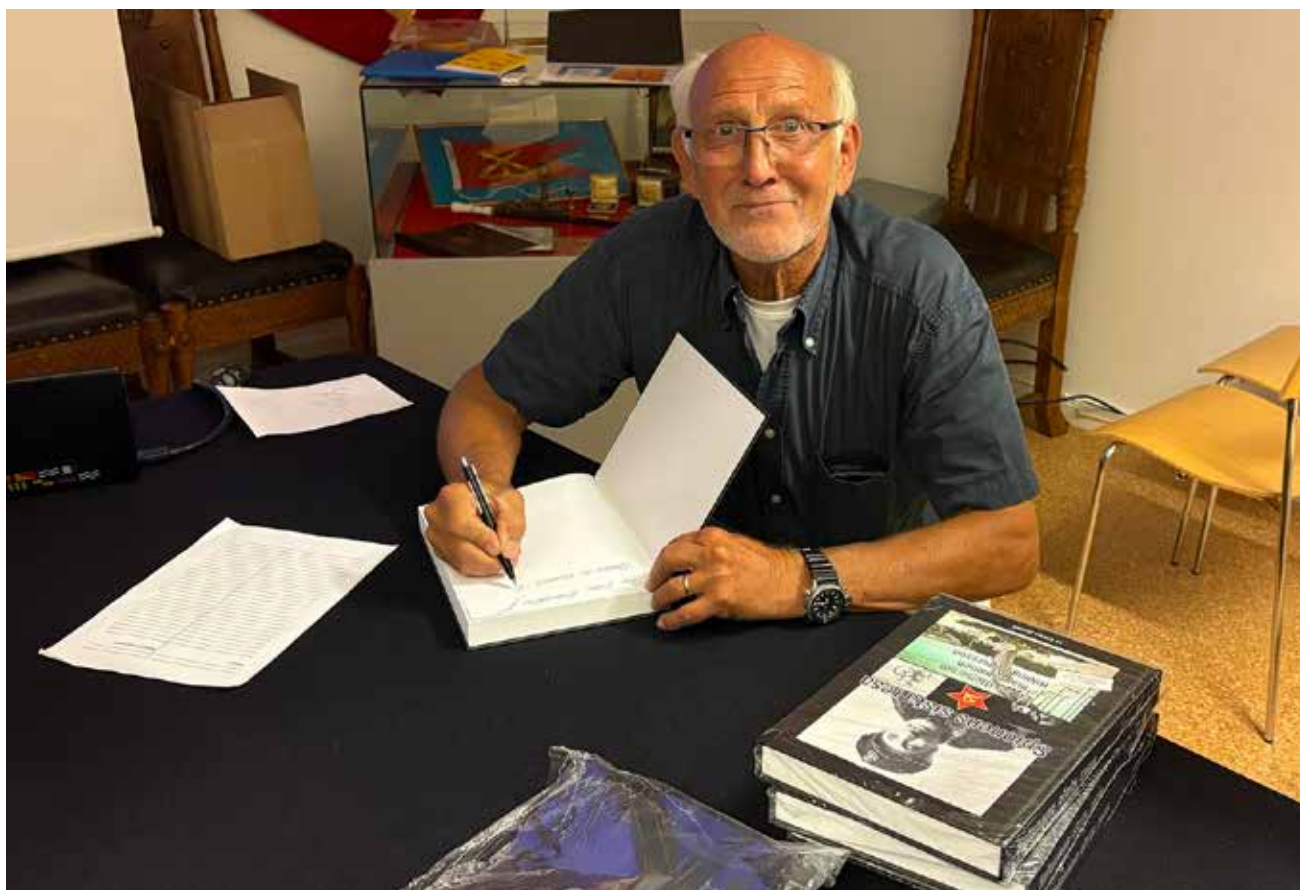
skärgård. Med hjälp av sin uniform hade han fritt tillträde till Örlogshamnen och Karlskronavarvet, som vid den tiden var en del av Försvarmakten. Genom samtal med ovetande kollegor kunde han få fram mycket om beredskap, materialstatus och när översynsperioder m.m. Han kunde även med hjälp av kartor kartlägga

alla byggnader och annat inne på örlogshamnen och varvets område. Hela tiden hade han polisen efter sig som dokumenterade och kartlade hans verksamhet. Samtidigt var det ett engelskt örlogsbesök i Karlskrona och som civilklädd engelskspråkig besökare kunde han på uppdrag av ryssarna försöka klarlägga en rad olika fakta om fartygen.

En detalj var att ryssarna ville veta antalet invånare på de olika öarna, vilket kunde vara av intresse för exempelvis olika former av motstånd. Andersson fick då försiktigt fråga runt som intresserad turist och försöka få fram antalet invånare. Som jämförelse en uppgift idag hade lösts med två klick på datorn.

Åter i Stockholm greps han och efter ett ihärdigt nekande under fyra dagars förhör meddelade advokaten det var meningslöst med hänsyn till bevisläget. Andersson föll till föga och erkände och berättade allt. Det senare är tydligen inte vanligt bland spioner och var givetvis till stort gagn för utredningen. Efter att ha lämnat ut en stor mängd hemliga uppgifter under sina sju uppdrag om det svenska marinas försvaret till GRU, den ryska militära underrättelseorganisationen, dömdes Andersson 1951 till livstids straffarbete för grovt spioneri och olovlig underrättelseverksamhet. Han benådades och straffet omvandlades till 15 år och han frigavs 1966.

Andersson levde i stort sett 41 år efter frigivningen och det är alltid intressant att veta ”vad hände sen?”. I en intervju i Expressen med sonen, som var i tvåårsåldern då pappan greps, vilket även återges i boken, berättar han om pappan. Han uppger att pappan aldrig ville tala om spioneriet som han lämnat bakom sig. Han genomförde inte spioneriet för pengarna, det var politiskt och han var kommunist livet igenom. Omräknat till dagens

Många ville köpa boken och här är författaren Göran Janrell i full färd med dedikationerna. Foto: Ingmar Elofsson.

penningvärde motsvarade ersättningen för spioneriet en normal månadslön och kanske lite till. Han ansåg att han arbetade för världsfreden och hjälpte han ryssarna skulle de hjälpa Sverige när vi anfölls av amerikanarna.

Ett människoöde, född under ryska Tsartiden, upplevde revolutionen 1917, Stalinepoken och slutligen kommunismens fall 1989 och Sveriges allt djupare samarbete med västländernas försvar.

Göran Janrell med sin bakgrund inom SÄPO och kontraspionaget presenterar här tidigare hemliga dokument, där du får en unik inblick i ett klassiskt spionnärde. Läsaren kommer även närmare människan bakom brotten – spionen Hilding Andersson. Boken är illustrerad med mängder av autentiska bilder, förhörprotokoll och en rad andra originaldokument. En intressant läsning som givetvis har en stark marin koppling och även beskriver hur det dagliga arbetet var i flottan under denna tid.

Under hösten genomför författaren en föreläsningsturné i Stora delar av Sverige och bör vara av största intresse för våra medlemmar och givetvis andra försvarsintresserade.

Varför har Hilding Andersson spioneri inte uppmärksamats mer eftersom det är i paritet med Wennerström och efterföljande spionavslöjanden? En anledning kan säkert vara utbudet av media 1951. Då var radion med en kanal det enda media som täckte hela Sverige. Det övriga medieutbudet var ju främst lokaltidningar och nyhetsinnehållet var ett annat än idag. Vi

var då fortfarande ett samhälle präglad av debatten kring folkhushållningen och sociala reformer och tablåerna och nyhetsrapporteringen är mycket kopplat till detta.

Då Wennerström avslöjades hade TV gjort sitt intrång, och den enda kanalen sågs av hela Sverige, och var det allmänna samtalet var gårdagens program. Genomslagskraften var stor och ett exempel är att av Sveriges sju miljoner invånare såg sex av dem på Hylands hörna vid ett och samma tillfälle. Kalla kriget var som hetast eller var det kallast vid denna tid för avslöjandet sommaren 1963 och hade ett annat nyhetsvärde. Kanske en av flera möjliga förklaringar.

Text: Ingmar Elofsson

ISBN 9789175659916

Format A4 hårda pärmar

Vikt 1,8 kg

472 sidor

675 bilder

96 dokument och kartor

Av de flera hundra tidsenliga bilderna i boken har många hämtats från tidningens förre redaktör Olle Melins rika arkiv. Red anm.

Light, compact, effective

When every second counts

With the affordable, lightweight, compact Bofors 40 Mk4 Naval Gun, you're ready to face threats rapidly at all levels of conflicts. Its high rate of fire and ability to switch between ammunition types, including the 3P all target ammunition, provides superior survivability. With a maximum range of 12.5 km and multi-target capability, the automatically loaded, remotely controlled weapon can also be commanded locally as a backup, equipping the operator for any scenario.

baesystems.com/40mk4

BAE SYSTEMS

Stiftelsen Militärhemmet Karlskrona

- Militärhemmet i Karlskrona föddes ur en enkel idé: att ge militär ungdom en plats att landa på efter tjänsten, berättar Håkan Friberg, verksamhetschef på Militärhemmet då vi träffar honom. - Under beredskapsåren växte behovet snabbt, och genom en bred insamling – med stöd från både civilsamhälle, kyrka och staten – blev “fritidsborgen” verklighet. Här skulle man kunna vila, umgås, läsa och utvecklas i en trygg miljö. Verksamheten kan sammanfattas som att Militärhemmet fortfarande är ett hem utanför hemmet. En samlingsplats där gemenskap och framtidstro får ta plats, mitt i garnisonsstadens historiska hjärta. - Lika viktigt nu med rådande omvärldsläge som under beredskapsåren berättar Håkan och orden som sammanfattade Militärhemmet vid öppnandet 1953 är lika viktiga idag.

Drivande för idén var amiralitetspastor Carl Elmgård, som redan som ung soldat sett hur avgörande fritiden kunde vara – åt vilket håll den än lutade. När beredskapstiden kom ökade trycket: fler i tjänst, längre dagar, större behov av en trygg motvikt. Så växte idén från önskan till handling och insamlingen startade 1941 och blev snabbt större än man kunnat ana. Notabelt är att stiftelsen erhöll ett statsbidrag 1943 på 200 000 kronor en dåtida avsevärd summa och som jämförelse så var årslönen ca 1 400 kronor för en industriarbetare 1943. Insamlingen gick bra och så småningom kunde Militärhemmet byggas och kunde invigas den 8 maj 1953.

Militärhemmet är centralt beläget mitt i Karlskrona och är idag nyrenoverat och erbjuder besökarna moderna och ändamålsenliga lokaler. - Förutom förströelse

Ovan: Håkan Lindberg är föreståndare för Militärhemmet. Håkan har tjänstgjort i Flottan och KA under hela sin yrkeskarriär och har både stora kunskaper och förståelse för arbetet med Militärhemmet.

I Militärhemmet finns möjlighet till möten, konferenser och middagar för sällskap mellan åtta och ett hundratal personer. Foto: Militärhemmet

Föreningen Marinkamraterna i Karlskrona har sina lokaler i Militärhemmet.

Stortorget med Fredrikskyrkan. Militärhemmet i bakgrunden. Foto från 1960-talet. Foto: Erik Jovenius/Blekinge Museum.

KA 2 kamratförening genomförde sitt senaste höstmöte på Militärhemmet och här är det uppdukad och klart.

för militär personal har vi lokaler för uthyrning till olika arrangemang berättar Håkan. Köket är också renoverat och fyller alla moderna krav vilket ger en bra förutsättning för utnyttjande av lokalerna. Många saknar kaféet som fanns här under ett antal år och Håkan svarar: - Det drevs av säsongsanställd personal och omsättningen var för låg för att hålla igång och sedan följer en rad förpliktelser med anställd personal som blev svårt för ledningen att uppfylla.

- Försvarsmakten, frivilligorganisationerna och många andra föreningar utnyttjar lokalerna och även andra myndigheter och företag utnyttjar ofta våra lokaler berättar Håkan. - Utöver dessa är det en rad olika andra arrangemang där deltagarna samlas såsom bröllop, dop och minnesstunder efter begravningar för att ta några exempel. En av hyresgästerna är Svenska kyrkan som bedriver bland annat ungdomsverksamheter i en del av lokalerna. - Sedan Föreningen Marinkamraterna lämnade Fylgia i Skönstavik har de etablerat sig i nya lokaler här. - Vi har även ett välutrustat gym i källaren som är tillgängligt för anställda i Försvarsmakten och veteraner. Trots sina snart 75 år i drift och ett helt annat samhälle och omvärldsläge fyller Militärhemmet även idag en viktig funktion och fungerar som en social samlingsplats med möjlighet till olika aktiviteter.

Text och foto (om ej annat anges): Ingmar Elofsson

Norrtäljeföreningen besökte enslingen på skäret

25 kamrater besökte medlemmen Olle Sewerin på Sundskär. Han ger sig inte utan är den siste åretruntboende på ön, som ligger sydost om Rådmansölandet. Han och Åsa flyttade ut från Blidö till hennes föräldrahem för 17 år sedan. Olle har varit medlem i föreningen i 17 år.

Efter skolan utbildade han sig till elektriker, men gick sedan ut på en styckelegodsare på Atlanten – Amerika – Kanada – Europa. De hamnade mitt i en orkan, inte olikt det vådliga äventyr kryssaren *Gotland* var med om 1952. Våra medlemmar som var med på den resan har berättat. De trodde att kryssaren skulle brytas itu då förskippet vattenfylldes.

Värnplikten gjorde Olle på minsvepare och har försörjt sig som både snickare och elektriker, men också kört båt på Torneträsk.

Öns historia

Olle tog emot oss på bryggan vid sjöboden från 1700-talet. Grannen Björn Frändegård fanns också där och kunde berätta intressant historik om ön. Den fick sitt namn på den tiden när havsytan var fyra meter högre än idag. Då stack endast de höglänta delarna upp ur havet och mitt på ön fanns då ett sund som gav ön dess namn. Att ön inte brändes ned av ryssarna 1719 kan bero på att växande träd gjorde att byn inte syntes från sjön.

Han berättade också om en björn, som i modern tid förrirrat sig till Sundskär. Den tog sig sedan från ö till ö för att slutligen bli skjuten i södra skärgården där den fått intresse för får och hästar.

Vi fick höra om tiden då moderatledaren Gösta Boman, ingift på ön, stred med Norrtälje kommun om sin rätt att ha utedass. När mågen Carl Bildt tog dit utländska digniteter och SÄPO kröp i buskarna.

Vi fick höra när tullen hittade 20 000 liter estspnit, när de letade i skrymslen och vrår. Sundskärsborna sägs bara ha varit marginellt inblandade, men Uno Österman från Gräskö lär ha fått vila upp sig en tid bakom galler.

Den tragiska Vidingeolyckan i mars 1888, då sju ungdomar i åldrarna 11 till 23 år frös ihjäl på isen efter ett bönemöte på Sundskär. De tappade orienteringen i en snöstorm som ändrade vindriktningar.

Tidigare besök

Vi var ut till Sundskär 2017 också, när Olle och Åsa fått utmärkelse för att de hävdade markerna på ön, med röjning, slåtter och betande djur. Nu bor Åsa i Norrtälje och hemtjänsten kommer till Olle på måndagar. De har med sig mat, post och annat för livets nödtorft samt ser till att allt är okey. När sjön är öppen är det inga problem att ta sig fram, men ligger isen kan hemtjänsten komma med båt till iskanten och mötas upp där. Går inte isen att lita på kan hydrokopter vara ett alternativ eller helikopter. Öbor kan ta helikopter iland, men då måste de betala själva.

Sundskär i mitten av sjökortet öster om leden som går i nord-sydlig riktning ner mot Möja. Kapellskär ligger i västnordväst och Vidingefjärden i sydost.

Dokumenterar bygdemusik

Olle är trubadur och spelade tidigare på föreningens julavslutningar. Han har haft stort kulturellt engagemang bland annat genom att dokumentera och spela in lokal bygdemusik. På en CD har han sammanfört sin svärfar Rolf Fogelström från Sundskär och Elof Österman från Västernäs, Rådmansö där de spelar egenkomponerade och andras regionala stycken på dragspel. De berättar också intressanta historier runt musiken.

Olle har även uppträtt som trubadur på skärgårdsbåtar och länkat ihop musiken från Roslagens skärgård med Ålands och Åbolands skärgårdar. Trots havet som skiljer finns mycket gemensamt.

På Sundskär har också hållits spelmansstämmor och Rådmansö församling har haft gudstjänst på bryggan vid sjöbodarna.

Förändring

Men sjukdom för en tid sedan medförde förändringar. Fingrarna kan inte längre ta accord på gitarren och han förs inte använda yxan till veden eftersom händerna inte riktigt lyder. Kan inte heller själv ta sig ut i båten. Därmed tog fisket slut och jakten. Har svårt att snickra, men han rättar sig efter omständigheterna och ger sig inte. Talet försvann så han måste lära sig tala igen. Idag talar han lite långsammare än förr, men det fungerar. Han har också lärt sig läsa och att skriva. Han kunde inte ens skriva sitt namn.

När telekombolagen nu satsar allt på version 5 blir täckningen successivt sämre på Olles mobil. Nu måste han gå till vedbacken för där har han någorlunda täckning, så att det går att hyfsat föra samtal.

Det finns ingen el på ön, men ett elverk. Under Olles sjukdom hanterades det av andra och sedan dess fungerar det inte. Varje dag är han tvungen att hämta ved från vedbacken och vatten från gårdspumpen. Allt transporteras till huset på rollatorn. Den här tvingande sysselsättningen gör att kroppen får nödvändig träning då mycket muskelkraft försvann under sjukdomen.

Eva Landberg föreläser om folk som bott på ön. Olle sitter på rollatorn och konstaterar att det mesta stämde. Personerna fr v Kjell Smith, Ingvar Jacobsson, Jan Engström, Jonny Simonsson, Olle Sewerin och Sture Malmgren.

Sonen Mårten hjälper till att få ved ur skogen. Det går åt 14 kubikmeter över året till värme och vedspis. Med motorsåg och en hydraulklyv på 4 ton kan han hålla varmt i den gamla kåken som svärföräldrarna byggde ”av virke de hittat”, som svärmor sa.

När de sommarboende kommer kan det bli både social gemenskap och en hjälpande hand. På Sundskär, berättar Björn har man alltid stått på god fot med varandra. Men när grannarna farit blir Olle ensam med de vilda djuren och naturen. Han har fått rådet att prata med fåglarna och att sjunga för att hålla tankarna igång. När han berättar syns det på honom att han har stort utbyte att tala med talgoxar och rådjur, de blir säkert tama vänner, som han kan leva i symbios med.

Fiske och jordbruk

Kerstin Fogelström, mamma till Olles sambo Åsa, var tidigare beryktad som sista åretruntboende på Sundskär och bodde i samma stuga. Om henne finns boken Kerstin på Skäret, som skrivits av Björn och Sirkka Frändegård. Där kan vi läsa om det mödosamma livet med fiskeri och jordbruk långt från fastlandet. När skötarna skulle upp och gistas tidigt för att leverera till stockholmsbilen i Räfsnäs klockan fem på morgonen. ”Hade man tur kunde man få 4-500 kg strömming på tre skötar”, säger Kerstin. Sedan hem och ta hand om kor och höskörd. Med två småflickor som också krävde sitt, har man svårt att förstå hur de orkade. Men det är kanske detta som

skapat begreppet att skärgårdsborna är sega och inte ger sig. Hon sade också – ”att sova, det var en lyx”.

Boken om Kerstin trycktes först i en liten upplaga för boende på de närmaste öarna. Men uppmärksammades så att tilltryckning gjordes med större upplaga. Avkastningen räckte för Kerstin att köpa en ny gråhund från Norrland, när hennes gamla hade gått till de sälla jaktmarkerna.

När maken Rolf gick bort, bodde Kerstin ensam på Sundskär och försörjde sig genom frakter och att skjutsa folk i skärgården med den ljusblå fiskebåten SUNNVI, som var känd i hela skärgården.

Men nu är det alltså den 81 årige sjömannen, flotlisten, elektrikern, trubaduren och kulturbäraren Olle som inte ger sig utan vill leva i havets närhet och se årets växlingar. På Rödlöga finns nu också ett par som biter sig fast. Det är dock fem distansminuter mellan Sundskär och Rödlöga.

När Olle nu inte kan komma på föreningens torsdagsartsoppor var det trevligt att istället kunna besöka honom.

Solen sken från molnfri himmel och sjön låg platt när vi bekvämt tog oss ut med *Gladan*, som båten heter. Dessvärre hamnade vi mitt i en skarvflock på uppåt hundra svarta, fula, flygande individer. Det mesta har två sidor!

Text och foto: Göran Hedberg

Anders Högberg seglade runt jorden

Lokalhistorikern Lars Högberg är välkänd i Härnösand för sin intressanta forskning och föreläsningar om Härnösands och Ångermanlands historia. I den här artikeln berättar han om sin farfarsfar, sjökaptenen Anders Högberg.

- Det var inte ovanligt med sjökapten i Härnösand på 1800-talet, berättar Lars. Det är helt naturligt eftersom Härnösand alltid varit en betydande sjöfartsstad, grundad år 1585 på en ö i Bottenhavet. I staden och dess omgivning har funnits dussintals skeppsvarv.

- Här bodde betydande skeppsredare, såsom Abraham Nätterqvist, J C Kempe, Svante Hamberg, Jon Sjödin m fl. År 1840 var Härnösand Sveriges femte största rederistad. Med så stor fartygsflotta var det naturligt att staden befolkades med sjöfolk; sjömän, styrmän och skeppskapten.

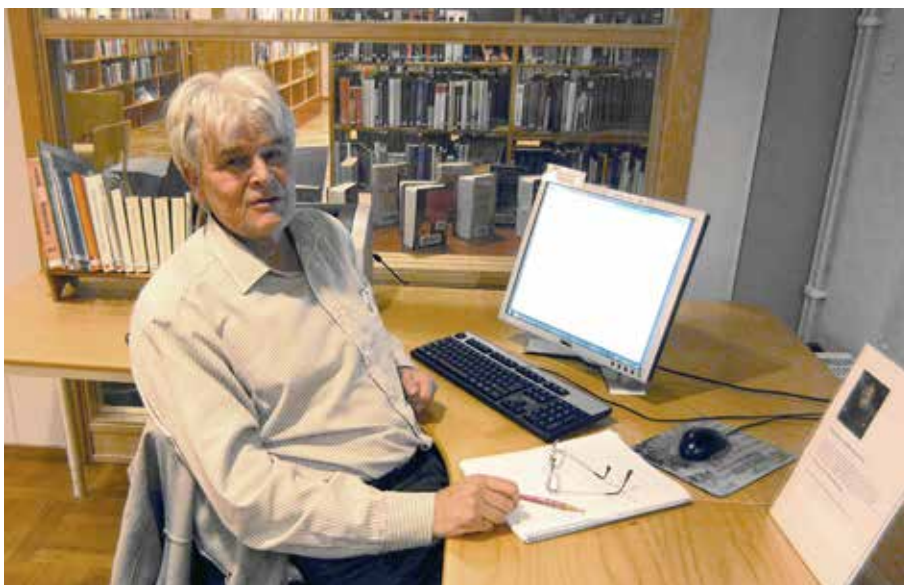
Anders Högbergs farfarsfar var en av dem. Han föddes 1848 i Högsjö, växte upp i Häggdånger och kom som 20-åring år 1868 till Härnösand för att gå till sjöss.

- Har man sjömän i sin släkt finns det flera källor att ösa ur för att följa deras levnad, berättar Lars. Landsarkivet på Rosenbäck och på Kusthögden har många handlingar att forska i. Alla sjömän skrevs in i ett sjömanshus, för Anders del Härnösands sjömanshus. Där tilldelades han ett nummer som följde honom under åren. Sen finns det mönstringsböcker, där sjömännen antecknades vid varje sjöfärd de gjorde. Slutligen finns också sjömansrullorna, som är de intressantaste dokumenten.

Det var en sorts loggbok, som åtföljde varje fartyg under hela dess resa och sedan lämnades in till sjömanshuset. Där framgår fartygets namn och klass, redare och befälhavare samt destination. Därefter följer en lång lista på alla som mönstrade på inför resan, med namn, datum, födelseort och befattning på skeppet. Där kan man få veta hur många som ingick i besättningen och deras befattningar ombord och hur stor hyran var (inklusive brännvinspengar).

Vid varje hamn som fartyget angjorde skulle rullan kontrolleras och stämplas av myndigheterna, så att man hade kontroll över att inga besättningsmän försvunnit under resan. Det hände att några mönstrade av eller mönstrade på. Ibland hade något avlidit.

Det var flera som rymde i Sydney. De hade fått en ”gratisresa” till Söderhavet. Vidare angavs vart fartyget ämnade resa vidare. På det sättet får vi en detaljerad bild av hur resan förlöpte.

Lokalhistorikern Lars Högberg har hittat intressanta fakta om sin farfarsfar Anders Högberg som var sjökapten i Härnösand. Foto: Uno Gradin.

Anders Högberg mönstrade 1869 på skeppet *Ådalen* som jungman under kapten H. Nordlander. Skeppet var byggt i Multrä 1859 och köptes av skeppsredaren Svante Hamberg i Härnösand. Anders Högbergs första resa gick till Montevideo och Buenos Aires och varade ett år.

Sen kan man följa hans vidare resor och hur han steg i graderna, tills han slutligen avlade sjökaptensexamen vid Navigationsskolan i Härnösand. Som sjökapten förde han befäl på toppsegelskonaren *Vesta*, det sista stora segelfartyg som byggdes i Härnösand, år 1876.

Hans längsta resa förde nästan hela jorden runt, till amerikanska västkusten och tillbaka. Den resan tog två år.

Far till tolv barn

- Inte heller på hemmaplan låg han på latsidan, berättar barnbarnsbarnet. Lars Högberg.

Under de korta hembesöken hann han bli far till 12 barn, som alla överlevde. Hans hustru Sara Eriksdotter Fröberg och de äldsta sönerna startade en av stadens största speceributiker, Bröderna Högberg på Kronholmen.

Anders Högberg led av hjärtproblem och han gick bort redan 1892, endast 45 år gammal. Hans gravsten på gamla kyrkogården är i gott sällskap med många andra gamla sjökapten. Den pryds förstås med ett inhugget ankare.

Text: Uno Gradin

Lokalföreningarna informerar Region Mitt

Gotland

Under sommaren pausas klubbverksamheten i Marinstugan, den återtas den 24 september

Den 27 maj var vi inbjudna till besök ombord 31. korvettdivisionen vid besök i Visby. Inledningsvis genomförde HMS *Nyköping* en uppskattad rundvandring. Till besättningen på HMS *Visby* överlämnades en tavla med viktiga Visbyupplevelser.

4 juni deltog föreningen med vår medlem örlogskapten Peter Malmberg som fanförrare vid P 18 sommarsamling innan muck för inneliggande årskull.

6 juni genomfördes traditionsenligt nationaldagsfirande vid Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Föreningens representerades av fanförrarna Olle Håkansson och Björn Eklöf.

Den 3 juli anträdde ett tjugotal kamrater från Marinkamraterna (före detta Flottans Män), Sjövärnsskåren och Skeppargillet plus en blåkragad trubadur briggen *Tre Kronor af Stockholm* i Visby hamn. Briggen *Tre Kronor*, med kronprinsessan Victoria som gudmor, är ett seglande skolfartyg och samtidigt ett kulturvär. Under segel får ungdomar och vuxna lära sig sjömanskap, samarbete och ledarskap. *Tre Kronor* sprider också kunskap om Östersjöns hotade miljö då hon besöker olika hamnar. Hon är ett levande segelfartyg. När vi väl kommit ombord fick vi massor av information innan vi synade briggen från backen till halvdäck. Allt tackel, tåg och rundhult gjorde intryck och väckte minnen hos oss som seglat på Marinens skonorer. HMS *Gladan* och HMS *Falken* är också två seglande skolfartyg med syftet att hos blivande sjöofficerare utveckla sjömanskap, laganda, ledarskap och respekt för elementens inverkan på fartyg och besättning – en grund för "örlogsmässighet". Efter rundvandringen bjöds vi på kaffe och hembakat nere i salongen. En kamratlig stämning

Övre tre bilderna: Tavla överlämnas till HMS Visbys besättning, Marinkamrater på Nyköpings brygga och på kajen inför besöket. I förgrunden på kajen Magnus "Jake" Jakobsson som bl.a. varit chief på korvetter av Göteborgsklass.

De nedre tre bilderna: Besökarna på briggen *Tre Kronor af Stockholm* som ligger till kaj i Visby hamn samt Marinkamraterna i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni.

infann sig snabbt med berättelser, skrönor och sjömanssånger med Lennart Walman. Som tack för en trevlig och givande sammankomst ombord överlämnade Lars Danielson en liten gotlandsbagge till *Tre Kronor*. När vi efter några timmar gick i land var vi överens om att seglande skolfartyg har stor betydelse också i vår tid. Marinkamraten Lennart Magnusson, som seglat

på nästan tio mindre och större skolfartyg varav ett en norsk fullriggare, hävdade bestämt att seglande skolfartyg är rent av nödvändiga för att klara framtida personalförsörjning inom sjöfarten!

Text och bild *Tre Kronor*: Lars Danielson
Text och bild i övrigt: Lars Ellebring och Gotlands försvarsmuseum.

Norrköping

Den 11/2 hade vi februari månadsmöte. Det började med att Eva Thor från Fixartjänst i Norrköping berättade om vad dom gör om är du över 69 år och bor i Norrköpings kommun. Då kan du få hjälp med många saker i hemmet. Byta ex. glödlampor (orsakar en hel del fallolyckor) upp och nedtagning av gardiner, man får hjälp med hals säkra mattor. Hjälp med att lära dig det nya med datorer. Alla är inte bekväma med att logga in med e-leg, komma in på nån hemsida som vill veta allt om dig (skonummer har jag aldrig råkat på konstigt nog) och hitta det vill göra för att sedan bekräfta med e-leg att du är du. Barnbarn på nära håll skulle vara obligatoriskt. Dom gör det på ett par minuter. Tyvärr så har jag mina två i Göteborg.

Den 14/3 hade vi årsmöte. Det löste vi på ett enkelt sätt. Vi fick låna en lokal av F13s kamratförening så vi hade årsmötet där och då kunde vi duka upp för middagen innan och det fanns plats för damerna att inmundiga sin välkomstdrink och tror jag prata om det mesta. Årsmötet gick undan under vår vanliga årsmötesordförande, Nils Borin. Som vanligt gjorde han det med bravur. Tre ovanliga punkter fanns med på dagordningen. Vi fick in vår första dam i föreningen, Margareta Wallin, och hon gick rakt in i styrelsen.

Sen begravdes Flottans Män och Marin-kamraterna föddes. Årsmötet slutade som det brukar utan något bråk Nu återgick vi till våra egna lokaler. Ett stort tack för lånet F13. Nu kunde vi sätta oss till bords för en förrätt med vitt vin och räkcocktail. Sedan fick vi en utmärkt sjömansbiff. Vår nya cateringfirma fortsätter med att utmärka sig för mycket god mat. Sedan blev det som vanligt kaffe och en massa prat med många kommer du ihåg.

Våffeldagen var Bosse och Ingmar igång som vanligt. Dom är suveräna i köket. Tyvärr var det lite dålig anslutning. Det kan knappast vara priset som avskräcker, trettiofem kronor för kaffe och våffla, grädde

Besök av Sjöräddningssällskapet (SSRS) från Askersund på mötet i april.

och sylt. Det gick att få backning om man bad snällt.

Torped och mina har sluppit sin vintertäckning så nu är det vår. Sen vet man ju aldrig vad SMHI hittar på. Vi har ju dom här i Norrköping. Flera gånger så har jag beställt 23 grader och sol men dom har levererat 10 grader och regn.

I april hade vi besök av Sjöräddningssällskapet, som är placerade i Arkösund. I Arkösund finns 5 farkoster och ett miljöräddningssläp. Dessa bemannas av runt 30 personer som frivilligt deltar i sällskapets insatser. Under 2025 genomförde man runt 300 uppdrag av varierande slag. Ofta kan det handla om att förflytta personer från platser där de råkat illa ut till land, där de möts av ambulans för vidare transport till vård. Då och då kallas man till uppdrag av allvarligare art. Under sen höst/vinter 2025 gjordes en insats då en fiskebåt kapsejsat och sjunkit. Tyvärr återfanns de ombordvarande avlidna.

Uppdragen är många, de frivilliga sjöräddarna är relativt få. Eftersom verksamheten helt drivs av frivilliga bidrag är man beroende av vår välvilja att ge stöd till Sjöräddningens verksamhet. Bidrag behövs till deras viktiga insatser. Om du har en krona över – tänk på Sjöräddningen!

Den 13 maj så var det dags för månadsmöte. Bosse skötte grillen. Var han fått tag i köttet och hur han behandlat och kryddat vet jag inte men det var en fullpoängare.

Bosse det har du inte gjort för sista gången.

Vi började juni med att ha sista mötet innan sommaren. Det gick i enkelhetens tecken, varm korv, ost ock kalla korvtärningar osv. Ingen föreläsning, så vi hann med mycket prat och skratt. Som barmästare fick jag inte många lugna stunder. Mariestads alkoholfria öl har blivit en storsäljare. Nu kan ju alla som måste köra få nått bra att dricka. Det är synd att så många inte upptäckt hur trevligt vi har på dom enkla träffarna, liksom på onsdags och lördagsförmiddagskaffet. Vi börjar 0900 kaffe och två mackor och lite olika pålägg och 25 kronor har alla råd med. Det får man ju inte en kopp kaffe för på stan och inte får man påtår heller. Vi har alltid trevligt sällskap. Testa, vi kör hela sommaren och är det fint väder så sitter vi ute. Vi väntar på att våra kvinnliga marin-kamrater ska hitta ut. Har ni transportproblem så ring så försöker vi att ordna det.

Tyvärr så har vi en tråkig bit med.

Birger Holgerson har mönstrat av i en ålder av 92 år.

Sven-Åke Gillberg han seglar på ett annat hav. Han blev 85 år.

Peter Sköldbring han har lagt till i annan hamn. Han blev 82 år.

Vi minns alla tre på olika sätt men bara positivt.

Willy Almberg

Norrtälje

Sedan nr två av VÅR MARIN har följande tilldragit sig i Norrtäljeföreningen.

Svenska isbrytare

Det gamla soldathemmet badade i den analkande sommarens solsken när temat var isbrytare. Vi tittar på en intressant film om isbrytare, som kan gå i 15 knop genom en meter tjock is, men också den som kan bryta så tjock is som åtta meter! Ja, det påstod man faktiskt!

Vi fick höra om isar som skjuter ihop när man går tvärs vinden. Då man kan tvingas backa och få över bogsertross. Isbrytaren Oden skiljer sig från de övriga genom sin breda för och bottenkonstruktion, som vänder den brutna isen 180° och ger breda rännor. Jan Engström, som har praktisk erfarenhet kunde berätta hur verkligheten ser ut när fartyg får det besvärligt på isbelagda havsvidder.

Från kryssare till ubåt

Av 28 kadetter på Sjökrigsskolan kom 16

ut i tjänst. Vår medlem Ingvar Jakobsson berättade om sin aktiva tid vid flottan. Efter Sjökrigsskolan hamnade han på kryssaren *Tre Kronor*, som en av tre artillerichefer – ”De Tre Musketörerna”. Sedan kom han till ubåten *Bävern* efter inspiration från *Nautilus* nordpolskryssning. Efter ett civilt liv som bonde åter till ubåtslivet, nu som kapten vid reserven och adjutant för 3e ubåtsflottiljen med säte i Härnösand. Ingvar berättar om den här livsresan där kamratskapen varit en ledstjärna i med- och motgångar.

Han berättade också om bildandet av en orden med benämning VDVA 1959, som kamraterna instiftade. Han har två tjocka DYKBÖCKER med protokollförda möten ända från starten.

Silllunch (på bild till höger)

Efter en, som vanligt brokig och späckad vår, avslutades aktiviteterna med silllunch. 25 medlemmar samlades hos Anders Börjégård på kanten till Ålands jäsande hav. Kocken Hans Malmström förtjänar de innerligaste applåder för både smak, service och organisation. Tre läckra, hemlagade sillvarianter med tillbehör serverades på ett smidigt sätt till sittande bord. Ett knepigt quiss gav fina priser till de som hade tankarna i behåll.

Beckbyxans Dag (på bild till höger)

Traditionsmässigt deltog vi i Roslagens Sjöfartsminnesförenings stora sommar-evenemang den 19 juli. Museet med sina smått världsunika samlingar kan man besöka om och om igen med stor behållning. Vi har funnits där nio år i rad, i syfte att berätta om vår verksamhet och värva nya medlemmar. Det har varje år gett resultat, då målgruppen är synnerligen väl selekterad. Radarmatrosen Kent Andersson, som vi hittade där för två år sedan, ställer under sommaren ut sina fina akvareller med övervägande havsmotiv. Bara det var värt ett besök. Trots att vädret inte var på vår sida fick vi ändå kontakt med besökare som visade stort intresse för vad vi gör. Vi hoppas nu att de mönstrar på efter gästinbjudan till en torsdagslunch i höst.

Text och foto: Göran Hedberg

Stockholm

Stor flaggning är en tradition som har en lång historia och som åtminstone kan härledas tillbaka till 1500-talet. Ursprungligen kommer seden från kungflottan och civila fartyg för att hedra kungliga födelsedagar, nationaldagar eller flottans besök i främmande hamnar. Man kunde då vid dessa tillfällen smycka ett fartyg med alla tillgängliga flaggor. När fartygens uppsättning av flaggor senare även kunde omfatta främmande nationers flaggor, kunde detta bruk leda till att olika nationalflaggor hissades under varandra, vilket kan uppfattas som kränkande. Stor flaggning inskränktes därför under 1800-talet till att enbart omfatta sedvanligt hissade flaggor, signalflaggor samt eventuella extra nationalflaggor. Ordningen på signalflaggorna kan variera något mellan olika länder, men principen är densamma. I Sverige har vi ordningen A, B, C, siffervimpel 1, D, E, F, siffervimpel 2 och så vidare.

Stor flaggning på af Chapman verkställd av Marinkamraterna i Stockholm.

Att hissa stor flaggning på af Chapman, som ligger vid Skeppsholmen fullt synlig från både kungliga slottet och Gamla Stan, påbörjades av fd skeppsgossar i Stockholm

på 1950-talet. Den tradition togs över av Marinkamraterna i Stockholm som hissar stor flaggning på nationaldagen 6 juni, när konungen fyller år (vart 5 år) samt annars

när hovet framför önskemål. Denna sommar har det varit vid två tillfällen; nationaldagen 6 juni och kungaparets bröllopsdag 13 juni.

Det har genomförts av ett glatt gäng som samlas tidigt på respektive morgon för förberedelser så att hissning under ledning av P-E Tibblin kan påbörjas exakt kl 08.00. Halning och återställande kl 21.00. Hovstaten framförde via SMS sitt tack för genomförandet vid kungaparets bröllopsdag bara några minuter efter att hissningen var klar.

Midsommarfirande på Stora Tratten hölls i år på klassiskt Tratten-manér. Alla stugor var fullbelagda och en fin blandning av yngre och äldre skapade en varm stämning med gott om utrymme för trevliga möten och samtal. Vi var omkring 50 personer på plats. Vädret var soligt men något svalt, precis som på många andra håll i landet.

Enligt traditionen hissade vi stor flaggning på de båtar som kunde delta, samt i flaggstången utanför klubbhuset – synligt

Midsommarfirande på Stora Tratten i svalt väder men med varm stämning!

över fjärden för förbipasserande båtar. Tält och matplats smyckades med björkris och midsommarstången kläddes med grönt. Därefter dansade vi runt stången, följt av gemensam silllunch. Middagen intogs tillsammans vid 19-tiden, med samling kring grillarna och kanske en gitarr som dök upp senare på kvällen.

Under både dag och kväll höll vi även bastun varm och passade på att värma oss efter dopp i det svala vattnet.

Sammanfattningsvis en riktigt fin och trivsamt midsommar på Tratten!

Västerås

Full aktivitet i Västerås två dagar i sträck

Äntligen stod den där, minnesstenen i Vasaparken, som Veteraner Västmanland hade arbetat för i nära ett decennium och kunde nu invigas under Veterandagen den 29 maj. Under förmiddagen hade flera besökare, veteraner och representanter från staden samt från flera organisationer, samlats i Vasaparken för avteckning av veteranstenen. Med hög förväntan genomförde H.K.H. Prins Carl Philip den högtidliga avtäckningen och lade en krans vid monumentet, en gest som markerade dagens centrala budskap: att hedra Sveriges veteraner för deras insatser.

Invigningen föregicks av en kilometerlång fanmarsch till musik, från Västerås domkyrka, där FM Västerås deltog med svenska flaggan och vår egen ankarflagga. Marschen drog till sig både förbipasserande och deltagare som följde den vidare mot Vasaparken. När prinsen anlände till platsen ökade uppmärksamheten ytterligare, och många tog tillfället i akt att fotografera och dokumentera händelsen.

Lagom till ceremonin anlände även de tre medlemmarna som inbjudits från den finska vänföreningen, Suomenlahden Lai-vaston Kilta, vars namn ungefär betyder finska vikens örlogsflottas gille. Under ceremonin hölls tal av landshövding Acko Ankarberg, kommunfullmäktiges ordförande, kommunstyrelsens ordförande, biskop Mikael Mogren samt naturligtvis prins Carl Philip. Talen betonade vikten av

H.K.H Prins Carl Philip avtäckar minnesstenen och till höger vår finske vän Petteri Nyström som poserar tillsammans med Hunter Swed.

att uppmärksamma veteranernas tjänst och att stärka banden mellan civilsamhälle och försvar.

Kvällen avslutades med en förbrödringsmiddag i Marinlokalen. Under middagen undertecknades ett vänskapsavtal mellan FM Västerås och Finska Maringillets respektive ordförande, vilket formaliserade det fortsatta samarbetet mellan de två vänföreningar och markerade en symbolisk avslutning på dagens program.

Totalförsvarsdagen Mälaren 2026

Dagen därpå arrangerade för andra året Marinkamraterna, i samarbete med Västerås stad, Totalförsvarsdagen Mälaren 2026 vid Tullhuskajen i Östra hamnen. Evenemanget utvecklades snabbt till ett av årets största publika försvarsarrangemang i regionen och lockade mellan 5 000 och 6 000 besökare. Området fylldes tidigt av familjer, försvarsintresserade och nyfikna besökare som ville ta del av aktiviteterna.

Besökarna kunde gå ombord på fartyg från Veteranflottiljen, provåka Stridsbåt 90 och möta representanter från ett brett spektrum av myndigheter och frivilligorganisationer. Missing People, samtliga blåljus, Polisen, Räddningstjänsten, Kustbevakningen, Sjöräddningen, Röda Korset, Bilkåren och Ledningsregementet i Enköping deltog och informerade om sina uppdrag inom totalförsvaret. Flera av organisationerna visade upp utrustning, genomförde demonstrationer och svarade på frågor från besökare.

Hos Marinkamraterna erbjöds aktiviteter som "Sänka skepp", knopövningar och utdelning av hallon- och lakritsbåtar. Fartygen M20, M21, HMS Jägaren, Nordanö, stridsbåt 90 Roslagen och SVK Bredskär låg vid kajen och tilldrog stort intresse.

Marinkamraternas medlem Maria Byqvist, känd som "ballongprinsessan", deltog med både ballongknytning och insamling till Ukraina. Hon tillverkade smycken som såldes till förmån för ukrainare och knöt ballongfigurer som lockade långa köer med barn. Vid hennes sida fanns svenska volontären Hunter Swed, som tjänstgör i Ukraina med 210th Assault Regiment Armed Forces. Tillsammans samlade de in dryga 15 000 kronor till Ukrainahjälpen.

Ordförande Lars Eklund från Suomenlahden Laivaston Kilta och Antonio Grimaldi undertecknar vänskapsavtalet.

Efter sex timmar kunde trötta men nöjda deltagare från vår förening packa ihop partytältet, medhavd utrustning konstaterande att dagen hade överträffat alla förväntningar och många tänkte nog vad händer 2027 då både Veterandagen och Totalförsvarsdagen hamnar på en och samma dag?

Under söndagen gjordes ett uppskattat besök på Fullerö, där greve Augustin Ehrensvärd – Sveaborgs skapare – en gång föddes. Därefter fortsatte resan till

Västerås Flygmuseum för en rundvandring bland historiska flygplan och berättelser ur svensk luftfartshistoria.

När dagens program var avslutat var det trenne trötta men mycket nöjda "finnar" som steg på bussen mot Arlanda för att ta kvällsflyget hem till Helsingfors.

Text: Magnus Leuchovius

Region Väst

Halmstad

Vårfesten den 30 maj

Den 30 maj genomfördes den traditionsenliga Vårfesten. Även i år hade vi tur med vädret även om det ibland kändes lite kyligt. Som vanligt samlades medlemmarna i trädgården kl. 13.00 för mingel och naturligtvis korvgrillning.

Därefter var det så dags för de traditionsenliga och återkommande tävlingsgrenarna;

Luftgevärsskytte, slangbella och boule. Som vanlig med varierande resultat, men det viktigaste är inte att vinna utan att ha roligt.

Kl 17.00 var det så tags att intaga bordet i Marinstugan. Här serverades det en härlig sommarbuffé. Stämningen i Marinstugan steg efterhand. Tyvärr kunde inte våra danska vänner komma upp till Halmstad den här gången. Men, man har lovat att komma upp till oss nästa år.

Jag vill framföra ett stort tack till våra klubbmästare Mats och Arne för ett mycket bra arrangemang.

Styrelsemöte den 8 juni

Vid föreningens senaste styrelsemöte den

Samling framför Marinstugan och därefter vårfest på gården där grillarna gick lika varma som stämningen var på festen.

8 juni, tilldelades Leif Leihed och Stellan Nilsson Ankarmedalj i silver.

Leif Leihed varit engagerad både som kassör och vice ordförande i föreningen samt att Leif är otroligt engagerad i föreningens arbete. Leif ställer alltid upp och hjälper till oavsett om det gäller att klippa gräset vid Marinstugan eller gäller det att skrapa målarfärg och att hjälpa till med att ge Marinstugan en rejäl ansiktslyftning. Leif har varit medlem sedan 2007.

Stellan Nilsson har också ett under flera år varit engagerad som vice ordförande och revisor. Stellan har alltid genomfört revisioner för föreningen på ett förtjänstfullt sätt och tar sitt uppdrag som revisor på stort allvar. Stellan är som person mycket positiv. Stellan har varit medlem sedan 1975.

*Text och foto: Torbjörn Malmkvist
Ordf. Föreningen Marinkamraterna i Halmstad*

Leif Leihed till vänster och Stellan Nilsson till höger med sina medaljer och tillhörande diplom.

Jönköping

Den 10 juni 2026 samlades Marinkamraterna i Jönköping på Domsands Båtklubb för traditionsenlig SOS - Lunch.

Byssfolket var väl intrimmade och deras läckerheter smör, ost och sill med tillbehör uppskattades av de drygt 20 deltagarna.

Stämningen var god - historier om sjöliv, sommarplaner och fotboll bollades över bordet.

Efter kaffe och kaka genomfördes en musikquiz med marin anknytning. Den som visade sig vara mest kunnig kring sånger som "Måste vägen till Curacao gynga så?" och "What shall we do with a drunken sailor?" m.m. var Gunilla Lehnér som hade nästan alla rätt och belönades med en färgsprakande blomsterbukett.

Under kvällen utdelades ett par välförtjänta utmärkelser "Ankarmedaljen i silver" till Leif Aljered och Stig Karlén.

Leif var med och återstartade föreningen i Jönköping 2011 efter 40 års uppehåll och har sedan dess varit dess sekreterare.

Medaljörerna Stig Karlén och Leif Aljered.

Han har också varit initiativtagare till flera intressanta resor och studiebesök.

Stig Karlén har under flera år på ett förtjänstfullt sätt varit såväl ordförande som kassör.

*Per-Åke Strandsäter
Marinkamraterna Jönköping*

Lysekil

Tisdagen 12 mars besökte Älvsborgs Amphibieregemente AMF 4 Fiskebäckskil. I samband med besöket inbjöds Marinkamraternas styrelse att informera om beredskapen under 2.a Världskriget. Och vem är bäst lämpad för detta uppdrag? Naturligtvis är det Lars Melkersson! Lars och delar av styrelsen hämtades av en Stridsbåt 90 på Anderssons Kaj. Färden gick över gullmarsfjorden till Fiskebäckskil i 40 knop.

Efter presentationer höll Lars ett uppskattat föredrag i ämnet. Det hela var ett led i utbildningen av befälselever.

I maj var vi inbjudna till Maritiman i Göteborg. Det var föreningen Smålands Vänner som ville visa oss Jagaren *Småland*. Tyvärr så fick vi så få anmällda att vi fick ställa in. Vi gör ett nytt försök i september.

Tre tisdagar i juli har vi haft öppet hus i vår klubblokal, den gamla lotsutkiken. Vi bjöd in både medlemmar och allmänheten på fika. Det blev trevliga möten med både unga och gamla besökare.

Lördagen 23 maj var det åter dags för vår populära räkkryssning. Denna gång med vårt nya namn "Marinkamraterna". 40 sjösugna samlades på Anderssons Kaj. Vi välkomnades ombord på T/S *Kvartsita* av befälhavaren Viggo Lander och hans besättning. Efter genomgång av säkerhetsföreskrifterna, sattes kurs för motor mot

Grundsund. Medan gästerna utforskade samhället, dukades det upp räkror med tillbehör på däck. Det smakade bra trots lite regnstänk. På hemvägen hissade besättningen segel och vi gled i lagom fart mot Lysekil igen. Efter att vi tackat besättningen för en mycket trevlig dag, steg alla iland nöjda och belåtna.

Lördag 15 augusti genomför Föreningen L. Laurin den årliga Tändkulemotorns Dag. Efteråt kl. 16.00 bjuder vi in till Grilldag i Lotsutkiken. Det blir korv med bröd och fika och alla är välkomna.

*För Marinkamraterna i Lysekil
Leif Lysberg*

NV Skåne

Flo.. Förlåt Marinkamraterna ska det vara numera. Höll på att skriva Flottans män. Namnbytet har skett efter diverse argumenterande och röstning. Att man bytt betror nog delvis på att man vill understryka att föreningen inte bara är för män. Alla kvinnor med intresse av vatten (och land och allt annat) är välkomna som medlemmar. Självt har jag nyligen besökt en plats som styrdes av en syssloman.

Man lär sig mycket av att resa och läsa. För något år sedan var jag och vår ordf på resa till världens största ö. Då fick jag veta att ön och Kanada varit i krig med varandra om Hans ö. Googla på den ni!

I går läste jag en artikel i en av drakarna om laxlöss. Som bekant odlas dessa fiskar i stora kassar och blir då utsatta för laxlöss. Små kryp som simmar omkring i sin marina miljö och skadar laxar. Nu har norr-männen upfunnit en manick som noterar enskilda lusar och dödar dom med en laserstråle. Fantastiskt tycker jag. Tänk om man kunde ha en sådan upphängd i trädgården och som laserdödade mygg! En liten avvikelse men ändå med viss beröring av marinen och vatten.

Tiden i vår förening har fortskridit i en ganska behaglig fart. Vi har åter genomfört vår insats för veteraner. Firades med FN flagga och trumpet. Vårt 1 maj besök av musikkåren avlöpte med sedvanligt glam och nöje. Kanske var det åttionde gången?

Så här har vi alltid gjort. Vem känner inte igen den meningen? Allt för att hindra utvecklingen. Men vi har utvecklat vår innergård. Vi har en förtjänstfull medlem som har investerat i ett slags utdragbart tak. Tillsammans med att del av den gamla boden revs har vi nu fått en stor och fin uteplats under tak att samlas i.

En tradition som vi värnar om, och vill behålla, är kontakten med våra vänner i Köge. Gamla frikostiga danska sjöbussar som vi har stort nöje och utbyte av. I våras gästades vi av en manstark grupp och förste juli var det vår tur. Besök i deras stuga vid hamnen innebär furstlig förplägnad med all vad därtill hör. Inte att förglömma den kransnedläggning som sker vid ett

Bilder från besöket hos Marineforeningens lokalavdelning i Köge med bland annat, kransnedläggning, flaggvakt och ankringsceremoni.

monument alldeles intill. Som minne av ett sjöslag som jag tror danskarna vann.

Utanför Kajutan är vår trädgård putsad och fin. Äppleträden är hamlade (tror jag det heter) och verkar bära rejäl frukt. Äpplena är goda!

Våra söndagsfrukostar inträffar inte så ofta numera men om man gör sig besväret att ta sig dit och blir utsatt för Uffes skick-

lighet går man mätt och belåten därifrån. Ibland går diskussionerna höga fast ännu har vi inte börjat prata politik. Kommer väl det också.

Medlemsantalet är hyfsat är stabilt och kassaboken har svarta siffror och allt är väl i denna sköna hage.

Hans Otto Nilsson

Region Syd

Malmö

Majmötet blev vårt sista innan sommaruppehållet. Lena i byssan serverade en lækker sommarbuffé eftersom sommaren närmade sig. Innan vi åt berättade först Lars Enoksson om frukostföredraget dagen innan hos FM Ängelholm. Bruno Lindquist hade med sig boken *"Flying Clipper"* som handlar om detta segelfartyg som var både Malmös och Sveriges sista seglande elevfartyg mellan 1955–1965. Han vill att vi alla ska få en chans att läsa den innan den lottas ut. Kennet Hultman hade med sig sitt linjedopsbevis, i form av en färgglad tavla, som han fått första gången han gick över ekvatorn med ett handelsfartyg 1958. Kennet berättade att han sammanlagt passerat ekvatorn säkert 20 gånger under sina många år i handelsflottan.

Efter maten berättade Stefan Leo att han varit på den årliga skåneträffen för *Älvsnabbens* långresa 1977–78. Vi fick se bilder från hans föredrag på hotellet i Helsingborg och sedan hur de festade genom att "tura" på färjan mellan Helsingborg och Helsingör. Därefter såg vi dokumentärfilmen "På vakt" som handlar om Malmö och Skåne under beredskapsåren. Det var så kallt under krigsvintrarna att man t.o.m. kunde anordna backhoppningstävlingar i Frostavallen utanför Höör, i Skåne!

Till sist vårt vanliga boklotteri där Bruno denna gång försett oss med bokvinster. Sedan önskade vi varandra en trevlig sommar och skildes åt. Nästa möte blir inte

Lars Enoksson, Thomas Kristoffersson och Tommy Olsson på kajen framför R 142 Ystad.

förrän den 31 augusti. Men ett par av oss besökte FM Trelleborgs trevliga grillfest den 27 juni. Tack FM Trelleborg!

Tisdagen den 4 augusti fick Malmö hamn fint besök av den gamla veteranrobotbåten HMS *Ystad*. På kajen stod Sjövärnsskåren och vi från Marinkamraterna redo att ta emot henne och hennes veteranbesättning. Från FM Malmö var det Lars Enoksson, Thomas Kristoffersson och Tommy Olsson som var på plats och hade ställt upp ett bord med information för att locka nya medlemmar och bl.a. sälja vår fina bricka med motiv av en sjökarta över Öresund. Även ett par medlemmar från

FM Ängelholm hade kommit dit, bl.a. deras ordförande Bertil Lundvall.

Det kom massor med besökare till den allmänna visningen och i en lokal intill höll Göran Lindahl, från *Föreningen Svenska Robotbåtar*, ett intressant föredrag om fartyget och kalla kriget. På kvällen hade vi gemensam kvällsmat med bl.a. grillat på kajen tillsammans med veteranbesättningen. Dagen efter kunde man åka med på häftiga rundturer i ca 30 knops fart utanför hamnen och bort mot Öresundsbron.

Stefan Leo

Västervik

Nu misstänker jag att ni är ganska trötta på att läsa om vår Marinstuga. Men jag kan inte låta bli att berätta och visa några bilder på hur otroligt fin vår Marinstuga blev, tack vare sponsorer, duktig och engagerad entreprenör och frivilligt arbete från medlemmar i föreningen. Ett stort tack till vår medlem Jan Hamberg som var utsedd att "leda och fördela arbetet" bland oss "målare". Vi är SÅ stolta och glada över resultatet! Vi har fått många positiva kommentarer/inlägg på Facebook från personer som känner till stugan och uppskattar arbetet vi gjort – det känns så klart väldigt kul.

I mitten av juni gjordes en slutbesiktning av det nylagda taket. Besiktningen god-

Västerviks Marinstuga – väl värd ett besök!

kändes utan anmärkning! Stort tack till entreprenören som gjort ett fantastiskt arbete. Taket visade sig "svikta" 160 mm på mitten. Entreprenören byggde upp det, vilket

innebar ca 40 timmars extra arbete, men inga extra kostnader för föreningen. Entreprenören hade aldrig tidigare sett en sådan avvikelse, möjligen blev det en lärdom för

dem att ta med sig i framtida projekt? Så nu står vi här med en "ny" Marinstuga, som förhoppningsvis får leva vidare i 150 år till?

Uppenbarligen är det så att redaktören för tidningen tycker att jag skriver för mycket. Vilket jag kan hålla med om. Jag berättade inför förra nr (2) om vårens föredrag men fick enbart med ett av dem. De som missades var:

I januari: Magnus Holmbom från Sjövärnsskåren (medlem i vår förening) och Lars Garstedt från Frivilliga Radioorganisationen (FRO) som berättade om sina respektive verksamheter.

I februari: Besök av lagledningen för Västervik Speedway. Ordförande Nicolas Wallander och nya lagledaren Mikael Teurnberg berättade om upplägget inför den kommande säsongen 2026 och jakten på ännu ett SM-guld för Västervikslaget. Vi får se hur det går med det?

Jag kan även berätta att vårlunchen i slutet av maj, hos Sjövärnsskåren på Grönö/

Spårö, blev en lyckad tillställning med närmare 30 deltagare, medlemmar med anhöriga. Otroligt fint väder, god mat och som vanligt trevlig stämning. Några hade möjligheten att åka sjövägen med Sjövärnsskårens båt andra tog sig dit landvägen. Ett stort tack till Magnus Holmbom som fixade så vi fick låna Sjövärnsskårens hus för vår träff.

Ja, nu börjar Västervik återgå till sitt "vanliga jag", dvs alla turister har åkt hem, förutom en och annan tysk, holländare och dansk, som fortfarande vill njuta av vår vackra stad. Vi, Västerviksbor, har överlevt sommaren och går snart in i "vinterdvala" men vi har ju Speedwayen och våra kommande klubbaftnar att se fram emot. Föreningen har ett spännande höstprogram att bjuda in våra medlemmar till.

Vi "hörs" i december, till dess ha' d' bäst....

Barbro Bewernick

Marinstugans välkomnande entre.

Känner du till någon/några som utfört en bragd till sjöss?

Nominera personen/personerna senast i september i år till en belöning från Domingo Swerinis stiftelse!

Förslag insänds senast den 30 september till:

Domingo Swerinis Stiftelse

Skeppsbron 10, 2 tr

111 30 Stockholm

Det går även att kontakta stiftelsen via dess hemsida

www.swerini.se

Födelsedagar Vi hyllar

95 år

Nils Eriksson 1931-10-08 LoF Norrtälje
Lage Becker 1931-10-16 LoF Västerås
Bengt Widroth 1931-10-23 LoF Norrköping
Stig Lövgren 1931-11-07 LoF Karlshamn
Göte Svensson 1931-11-12 LoF Nordvästra Skåne
Ingvar Jonsson 1931-12-15 LoF Haninge
Bengt Bökberg 1931-12-28 LoF Malmö

90 år

Sven Segerman 1936-10-02 LoF NV Skåne
Börje Folkesson 1936-10-31 LoF Västervik
Kjell Hedlund 1936-11-01 LoF Härnösand
Rune Stang 1936-11-03 LoF Nynäshamn
Niels Ivar Klang 1936-11-28 LoF Karlskrona
Jane Bringsarve 1936-12-02 LoF Karlshamn
Sören Holmström 1936-12-04 LoF Härnösand
Hans-Gunnar Andersson 1936-12-06 LoF Norrtälje

85 år

Bengt-Ivar Magnevall 1941-10-02 LoF Karlskrona
Rolf Kjellberg 1941-10-12 LoF Södertälje
Bo Dahlgren 1941-10-25 LoF Norrköping
Björn Mohlin 1941-10-30 LoF Norrtälje
Lars-Erik Wennersten 1941-10-30 LoF Göteborg
Carl Erik Nordström 1941-11-01 LoF Norrtälje
Peter Ahlander 1941-11-01 LoF Göteborg
Anna-Lisa Engström 1941-11-03 LoF Lysekil
Zeljko Krizmanic 1941-11-08 LoF Lysekil
Agneta Anderson 1941-11-16 LoF Stockholm
Jan Andersson 1941-11-16 LoF Karlshamn
Lennart K Persson 1941-11-16 LoF Södertälje
Holger Torén 1941-11-17 LoF Karlshamn
Erik von Krusenstjerna 1941-12-01 LoF Stockholm
Bertil Helmenius 1941-12-03 LoF Stockholm
Rolf Svensson 1941-12-07 LoF Karlskrona
Birgitta Rapp 1941-12-26 LoF Norrtälje
Hans Gustafsson 1941-12-27 LoF Varberg

80 år

Johan Bager 1946-10-03 LoF Stockholm
Olle Olsson 1946-10-06 LoF Trelleborg
Carl Gunnar Holm 1946-10-11 LoF Haninge
Tommy Lagsjö 1946-10-15 LoF Nynäshamn
Tommy Svensson 1946-10-17 LoF Karlskrona
Trolle Lind 1946-10-17 LoF Halmstad
Lars-Erik Uhlegård 1946-10-18 LoF Göteborg
Jan Reimann 1946-10-20 LoF Haninge
Björn Berglund 1946-10-24 LoF Gotland
Thorsten Gustafsson 1946-10-31 LoF Karlskrona
Gabriele Falk 1946-11-02 LoF Nynäshamn
Tommy Falk 1946-11-19 LoF Nynäshamn
Ulf Strömbäck 1946-11-22 LoF Västerås
Tommy Melin 1946-11-25 LoF Karlskrona
Curt Lennart Johansson 1946-11-26 LoF Stockholm
Johan Leffler 1946-12-04 LoF Göteborg
Lars Axelsson 1946-12-07 LoF Lysekil
Stefan Lager 1946-12-09 LoF Härnösand
Claes Göran Borg 1946-12-11 LoF Jönköping
Tommy Österberg 1946-12-11 LoF Nynäshamn
Evert Karlsson 1946-12-13 LoF Växjö

Rune Nilsson 1946-12-23 LoF Malmö
Göran Hagfors 1946-12-26 LoF Härnösand
Claes Lindqvist 1946-12-28 LoF Norrtälje
Gunnar Lindström 1946-12-29 LoF Norrköping

75 år

Erling Holmberg 1951-10-05 LoF Karlskrona
Claes Nilsson 1951-10-13 LoF Gotland
Christer Sundberg 1951-10-19 LoF Norrtälje
Eva Landberg 1951-10-20 LoF Norrtälje
Yrjö-Pekka Rautalahti 1951-10-25 LoF Västerås
Anders Ekström 1951-10-29 LoF Halmstad
Tommy Schagerholm 1951-11-01 LoF Karlstad
Mats Nordlander 1951-11-04 LoF Västerås
Lars Cederstrand 1951-11-19 LoF Stockholm
Tony Karlsson 1951-11-20 LoF Nynäshamn
Håkan Hallerdal 1951-11-26 LoF Stockholm
Sture Olsson 1951-12-13 LoF Göteborg
Lars Enoksson 1951-12-21 LoF Malmö
Jimmy Eriksson 1951-12-22 LoF Jönköping
Kent Pettersson 1951-12-28 LoF Härnösand
Per-Anders Klockars 1951-12-31 LoF Norrköping

70 år

Benny Wäss 1956-09-25 LoF Trelleborg
Martha Gordes-Lindberg 1956-10-02 LoF Stockholm
Johan Hermmarck 1956-10-10 LoF Stockholm
Tommy Svenske-Svensson 1956-10-25 LoF Gotland
Thomas Karlsson 1956-10-28 LoF Stockholm
Göran Olsson 1956-11-01 LoF Karlstad
Henry Mäkinen 1956-11-12 LoF Stockholm
Adrian Ström 1956-11-13 LoF Gotland
Åke Johansson 1956-11-15 LoF Lysekil
Per Evaldsson 1956-11-16 LoF Halmstad
Peder Christensen 1956-11-23 LoF Malmö
Pierre Sverinsson 1956-11-24 LoF Karlshamn
Dan Walker 1956-11-28 LoF Stockholm
Per Sahlén 1956-11-29 LoF Sundsvall
Michael Ordorp 1956-12-05 LoF Halmstad
Paul Hedren 1956-12-07 LoF Göteborg
Per Malmquist 1956-12-10 LoF Kalmar
Göran Delemark 1956-12-11 LoF Stockholm
Ulf Nilsson 1956-12-15 LoF Haninge
Ove Tunhielm 1956-12-19 LoF Västerås
Anders Knutas 1956-12-27 LoF Södertälje
Anders Larsson 1956-12-28 LoF Lysekil
Mats Nilsson 1956-12-30 LoF Stockholm

65 år

Peter Lindsjö 1961-10-06 LoF Växjö
Yvonne Ericsson Ström 1961-10-21 LoF Södertälje
Ove Fredriksson 1961-10-27 LoF Stockholm
Jonas Looström 1961-10-30 LoF Stockholm
Magnus Jakobsson 1961-10-30 LoF Gotland
Mats Persson 1961-10-30 LoF Norrköping
Jan Fredriksson 1961-10-31 LoF Stockholm
Nils Henrikson 1961-11-21 LoF Stockholm
Jouni Kallio 1961-12-13 LoF Halmstad
Jörgen Olsson 1961-12-13 LoF Malmö
Per-Ola Mattsson 1961-12-19 LoF Karlshamn
Ulf Gustafsson 1961-12-27 LoF Karlskrona

60 år

Karl-Magnus Uhlebäck 1966-10-05 LoF Göteborg
 Patrik Salenborg 1966-10-06 LoF Stockholm
 John Björklund 1966-10-21 LoF Göteborg
 Patrik Klintonberg 1966-10-23 LoF Karlskrona
 Fredrik C Rosengren 1966-11-08 LoF Stockholm
 Joakim Kindahl 1966-11-15 LoF Stockholm
 Tommy Storfeldt 1966-11-19 LoF Haninge
 Fredrik Kjell Lundin 1966-11-29 LoF Stockholm
 Jonas Landström Granhof 1966-12-23 LoF Malmö
 Lars Mattsson 1966-12-29 LoF Göteborg

55 år

Håkan Torgé 1971-10-09 LoF Stockholm

Johan Wetterberg 1971-10-18 LoF Stockholm
 Johan Jansson 1971-11-08 LoF Västerås
 Karl Kalén 1971-11-12 LoF Stockholm
 Mathias Karlsson 1971-11-23 LoF Stockholm
 Stefan Näsman 1971-12-13 LoF NV Skåne

40 år

Charlie Larsson 1986-12-03 LoF Göteborg

30 år

Evelina Chrona 1996-10-04 LoF Karlskrona

20 år

Alvin Östberg 2006-12-06 LoF Nynäshamn

Nya medlemmar

Vi hälsar följande 56 (!) medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Björn Löfving
 Lena Mellbratt Stenman
 Patrik Eriksson
 Tomas Szigeti
 Agneta Persson

Halmstad

Bengt Söderlund
 Peter Ljungkvist
 Ronny Larsson
 Torbjörn Boller
 Verner Boller
 Zigge Olsson

Härnösand

Hans Bergfors

Jönköping

Cassandra Eriksson

Kalmarsund

Jörgen Bödmar
 Max-Olof Götherström
 Peter Dyvik
 Roland Rosengren

Karlskrona

Anders Holst
 Anders Velin
 Lisa Wallfors
 Lise-lott Mellqvist
 Magnus Jansson
 Robert Lorentzon
 Torbjörn Widell
 Vaina Carlsson
 Åke Larsson

Malmö

Peder Christensen
 Peter Olsson

Norrköping

Britt-Marie Zackrisson
 Stefan Åstrand

Norrtälje

Jonny Nord
 Ulf Fredriksson
 Lars-Erik Berg
 Sven-Olof Olsson
 Tom Strandberg

Stockholm

Anders Mellbratt
 Anna Scholander
 Anna Östling
 Björn Fransson
 Jan Colldén
 Nils Edhborg
 Olof Berg

Trelleborg

Anders Claesson
 Benny Wäss
 Hans Bertil Grip
 Johnny Rostvall
 Lidewey Kloos-Grip
 Mats Persson

Västervik

Bengt-Arne Nordström
 Carl-Johan Djurstedt Holm
 Erik Rönby
 Leif Antonsson
 Sven-Olof Fransson

Växjö

Lars-Eric Ericsson
 Majvor Löfgren

Nordvästra Skåne

Bosse Paulsen

Utöver dessa finns ytterligare 37 preliminära medlemmar som anmält sitt intresse sedan senastoch som förhoppningsvis blir fullvärdiga medlemmar inom kort!

Prislista för annonsering i tidskriften "Vår Marin"

Typ/plats	Storlek (bredd*höjd)	Pris
Omslagets baksida	210 * 240 mm	8 000 SEK
Helsida	172 * 256 mm	6 500 SEK
Liggande halvsida	172 * 128 mm	3 250 SEK
Stående halvsida	256 * 83,5 mm	3 250 SEK
Stående kvartssida	83,5 * 128 mm	1 700 SEK
Liggande kvartssida	172 * 64 mm	1 700 SEK
Liggande mindre sida	172 * max 50 mm	1 000 SEK

Detaljer och övriga villkor såsom material mm i form av text/bilder dialogiseras med formgivaren på e-post annonser@marinkamraterna.se Marinkamraternas tidning är befriad från moms.

Avlidna kamrater

Gustaf Almroth, FM Stockholm
Född den 8 juli 1936, Avliden den 25 februari 2026
Ingemar Andreasson, FM Stockholm
Född den 24 juni 1938, Avliden den 8 augusti 2026
Kjell Cederholm, FM Nynäshamn
Född den 28 mars 1943, Avliden den 20 februari 2026
Kurt Edstrand, FM Sundsvall
Född den 27 november 1938, Avliden den 20 juni 2026
Sven-Åke Gillberg, FM Norrköping
Född den 9 mars 1941, Avliden den 10 juli 2026
Folke Gustafsson, FM Jönköping
Född den 29 juli 1951, Avliden den 22 juli 2026
Birger Holgersson, FM Norrköping
Född den 16 maj 1934, Avliden den 27 juni 2026

Lars Krans, FM Jönköping
Född den 23 februari 1947, Avliden den 11 augusti 2026
Sune Lundin, FM Västerås
Född den 4 juli 1939, Avliden den 17 juni 2026
Bengt O'Konor, FM Stockholm
Född den 8 december 1925, Avliden den 28 juli 2026
Peter Sköldbring, FM Norrköping
Född den 18 november 1944, Avliden den 12 juli 2026
Sten Svensson, FM Växjö
Född den 23 februari 1945, Avliden den 29 april 2026
Lennart Törnberg, FM Haninge
Född den 26 augusti 1951, Avliden den 26 maj 2026

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till
Föreningen Marinkamraterna
Affärsgiro 5 88 19-4**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till
de sörjande.**

Kontaktpersoner i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.marinkamraterna.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Thomas Engevall	070-588 75 89	Junibacken 9	135 54	TYRESÖ	thomas.engevall@marinkamraterna.se
Vice förb.ordf	Lars Sager	0702-815096	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Sekreterare	Jan Eric Knutas	070-672 17 62	Kusseredsvägen 15	434 99	KUNGSBACKA	jan.eric.knutas@gmail.com
Kassör	Magnus Bergman	-	Sanhamnsgatan 25	115 60	STOCKHOLM	magnus@welams.se
Kansli	Marinkamraterna	070-588 7589	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riks@marinkamraterna.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson (070 659 64 65), suppleant: Bengt Randevåg (070-312 01 77)

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSÉN	cawejohansson3@gmail.com sundsvall@marinkamraterna.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Jan Berglöv (070-772 05 66), suppleant: Olle Jansson (070-587 03 44)

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	gotland@marinkamraterna.se
Föreningslokal:	Marinstugan Gotlandsresor/Scandic Visby,		Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Larsson	076-190 0591	Kullerstensvägen 63	137 61	JORDBRO	haninge@marinkamraterna.se
Norrköping	Peter Ekström	072-531 3536	T Fogelqvistgatan 69	603 76	NORRKÖPING	peterekstrom52@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-582 53 53	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	norrkoping@marinkamraterna.se
Norrälje	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Jan Berglöv	070-772 05 66	Östgötagatan 62	116 64	STOCKHOLM	jan.berglov@marinkamraterna.se
Kansli	Marinkamraterna	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@marinkamraterna.se
Södertälje	Tommy Carlsson	070-774 6304	Vretvgen 5	153 37	JÄRNA	jarnasnickarn@gmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Antonio Grimaldi	070-532 02 40	Plåtverksgatan 132	724 49	VÄSTERÅS	antonio.carlo.grimaldi@gmail.com
Föreningslokal:	Marinkamraterna		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@marinkamraterna.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Lars Sager (070-281 50 96), suppleant: Sewe Lindberg (070-625 60 92)

Kalmarsund	Ulf Wikström	073-322 06 65	Stora Rörsvägen 72	386 95	FÄRJESTADEN	ulf.wikstrom@me.nu
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Marinkamraerna	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Lars Sager	070-281 50 96	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Malmö	Jörgen Persson	070-258 80 02	Välgvägen 9	241 32	ESLÖV	momek556@gmail.com
Trelleborg	Maths Witt	073-418 86 25	S:t Gertrudsväg 30	231 53	TRELLEBORG	maths.witt@saabgroup.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Ove Engkvist	073-351 48 15	Lobeliavägen 7	352 51	VÄXJÖ	vaxjo@marinkamraterna.se

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Jan Eric Knutas (070-672 17 62), suppleant: Ulf Ängemo (070-350 09 14)

Göteborg	Claes Strömvall	072-522 54 40	Örnehufvudsgatan 17	412 59	GÖTEBORG	claes.stromvall@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@marinkamraterna.se
Halmstad	Torbjörn Malmqvist	076-177 35 82	Olas Gränd 1	302 90	HASMLSTAD	torbjorn.malmqvist@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@marinkamraterna.se
Jönköping	Sven Johansson	070-224 37 74	Yllestad Träshed	521 95	KÄTTILSTORP	tralshed@gmail.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Van Carlzon	070-428 80 06	Rixövägen 13	454 93	BRASTAD	lysekil@marinkamraterna.se
Varberg	Christian Wedddig	070-523 74 10	Bjären 3	432 76	TVÅÅKER	varberg@marinkamraterna.se
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Sven Brocks gata 4A	262 64	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Marinkamraterna	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 33	ÄNGELHOLM.	angelholm@marinkamraterna.se

Råd och anvisningar för avsnittet "Lokalföreningarna informerar" i Vår Marin

Avsnittet i tidingen är maximerat till ca en halv sida per lokalförening (LoF), dvs som mest 12 sidor totalt i det fall att alla 24 LoF:ar lämnar rapporter. För de LoF:ar som håller sig till ca 400 ord och ett par bilder är utsikterna att allt ska komma med mycket goda. Ett sådant exempel är Karlskrona i detta nummer. Skriver man längre inlägg kan man inte räkna med att allt ska få plats. Det finns tyvärr ingen tid för dialoger om innehåll som kan bantas bort och vilket som ska vara kvar utan här förbehåller sig redaktionen att självsvåldigt stryka det som inte får plats. Det bästa sättet att vara säker på att detta inte händer är att hålla sig till ovan nämnd rekommendation, max 400 ord och två bilder eller att redan vid inskick väldigt tydligt ange vad som är viktigast att få med. Då det inte inkom så många rapporter i detta nummer (3/26) fanns det möjlighet att publicera dem alla utan begränsning.

SÖK EKONOMISKT UNDERSTÖD ELLER STIPENDIUM FÖR STUDIER FRÅN SEU – SJÖOFFICERARNAS ENSKILDA UNDERSTÖDSFOND!

Destinatärer som är i ekonomisk kris av något slag eller som har svårt att få vardagsekonomin att gå ihop är varmt välkomna att söka ekonomiskt understöd från SEU. Det kan också röra sig om exempelvis tandläkarkostnader, kostnader för mediciner eller för andra större utgifter. Varje ansökan behandlas individuellt och konfidentiellt av stiftelsen.

Därutöver så ger stiftelsen också stipendier för studier vid läroanstalt, främst för högre studier vid universitet och högskola, såväl i Sverige som utomlands. Stipendier ges även för grundskolelever för studier vid annan ort eller t.ex. sommarläger av olika slag.

VEM KAN SÖKA?

Sjöofficerare och ordinarie medlemmar vid Sjöofficerssällskapen i Stockholm, Karlskrona och Göteborg. **Samt äkta make/maka, änkor/änkemän, barn och efterlevande** till Sjöofficerare och ordinarie medlemmar vid ovan nämnda sällskap.

Ansökan skickas till per mejl till: kansli@sooss.se

samt med vanlig post till: SEU C/O DVÖ, Teatergatan 3, 111 48 Stockholm.

Ansökningshandlingar återfinns på www.sooss.se

Frågor ställs till: kansli@sooss.se

Ansökningar mottages året runt.

VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!